

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning, av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt av 7 § i lagen om studiestöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om grundläggande yrkesutbildning ändras så att till lagen fogas bestämmelser om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. De nya utbildningshelheterna ska tas i bruk hösten 2015.

Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är en ny utbildningshelhet som ska innefatta de nuvarande förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning för olika målgrupper samt undervisningen i huslig ekonomi. Den handledande utbildningen ska räcka ett läsår, vara en sådan utbildningshelhet som inte leder till examen och främst vara avsedd för de ungdomar utan en examen på andra stadiet som har slutfört den grundläggande utbildningen. Målet för utbildningen är att ge färdigheter för antagning till grundläggande yrkesutbildning samt att främja förutsättningarna för avläggande av en yrkesinriktad grundexamen.

Utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv utgör en utbildningshelhet som riktar sig till dem som behöver särskilt stöd på grund av skada eller sjukdom, och dess syfte är att ge den studerande undervisning och handledning enligt hans eller hennes individuella mål eller färdigheter. Utbildningshelheten ska motsvara den nuvarande undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte som ordnas för gravt handikappade studerande.

I propositionen föreslås det också att lagstiftningen om grundläggande yrkesutbildning ska förtydligas vad gäller specialundervisningen och de särskilda studiearrangemangen.

I lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt lagen om studiestöd föreslås korrigeringar av teknisk natur.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	5
Förberedande utbildningar	5
Specialundervisning	8
Tillstånd att ordna utbildning	9
Finansiering.....	10
2.2 Praxis i andra EU-länder	11
Sverige.....	11
Danmark	12
Norge.....	12
Island	12
Nederländerna	12
Österrike	13
Frankrike	13
2.3 Bedömning av nuläget	13
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	17
3.1 Målsättning.....	17
3.2 De viktigaste förslagen.....	18
De nya handledande utbildningarna	18
Utbildningens dimensionering och omfattning	19
De handledande utbildningarnas målgrupper	20
Antagning av studerande	21
Bestämmelser om specialundervisning	22
Finansiering.....	22
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	23
4.2 Konsekvenser för myndigheternas och utbildningsanordnarnas verksamhet	25
4.3 Samhälleliga konsekvenser	26
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	27
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	27
5.2 Utlåtanden och hur de har beaktats	28
DETALJMOTIVERING	30
1 LAGFÖRSLAG	30
1.1 Lag om grundläggande yrkesutbildning.....	30
1.2 Lag om yrkesinriktad vuxenutbildning	44
1.3 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	44
1.4 Lagen om studiestöd	45
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	45
3 IKRAFTTRÄDANDE	45
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	48
LAGFÖRSLAG	50
1. Lag om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning	50
2. Lag om ändring av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	56

3. Lag om ändring av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	57
4. Lag om ändring av 7 § i lagen om studiestöd.....	58
BILAGOR.....	59
PARALLELLTEXT	59
1. Lag om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning	59
2. Lag om ändring av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.....	71
3. Lag om ändring av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	72
4. Lag om ändring av 7 § i lagen om studiestöd.....	74

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering är en av de samhälleliga utmaningarna i framtiden att trygga en hållbar offentlig ekonomi samt en tillräcklig tillgång på utbildad arbetskraft. Ur denna synvinkel är det viktigt att antalet sysselsatta personer i arbetsför ålder ökar och att tiden i arbetslivet förlängs. Enligt undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsplan Utbildning och forskning 2011—2016 ska man anta utmaningarna genom att förbättra och effektivisera utbildningssystemets verksamhet, inrikta utbildningsutbudet på ett bättre sätt samt förkorta den totala utbildningstiden. Dessa mål anknyter också till hur flexibla och långa övergångsskedena mellan utbildningarna blir samt hur utexamineringarna från utbildningarna kan effektiviseras.

För att enligt regeringsprogrammet kunna främja sysselsättningen och förebygga marginalisering bland ungdomar ska man genomföra ungdomsgarantin. Som en del av ungdomsgarantin genomförs det en utbildningsgaranti där särskild uppmärksamhet fästs vid situationen för de ungdomar som slutför den grundläggande utbildningen. Målet för utbildningsgarantin är att alla elever som har slutfört den grundläggande utbildningen garanteras en utbildningsplats i gymnasium, yrkesläroanstalt, läroavtalsutbildning, verkstad, inom rehabiliteringen eller på annat sätt. De förberedande utbildningarna har således en stor betydelse för genomförandet av utbildningsgarantin.

Enligt regeringsprogrammet ska också ungdomars, invandrades och handikappades möjligheter att delta i läroavtalsutbildning förbättras. Vid ingången av 2014 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett åtgärdsprogram inom ramen för ungdomsgarantin i syfte att reformera ungdomars inläring i arbete och läroavtalsutbildning. Ett av projekten inom åtgärdsprogrammet gäller läroavtalsutbildningens förhandsperiod, och detta utvecklingsprojekt har inletts 2014.

I undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsplan konstateras det att det både med tanke på förebyggandet av ungdomars

marginalisering och på tillgången till arbetskraft är viktigt att alla ungdomar deltar i någon utbildning efter den grundläggande utbildningen och att så många som möjligt av dem genast efter att de slutfört den grundläggande utbildningen påbörjar en utbildning som leder till examen. I syfte att främja detta mål har man därför enligt regeringsprogrammet reformerat antagningen av studerande på andra stadiet sedan hösten 2013 så att de som slutfört den grundläggande utbildningen och de sökande som saknar en examen och en studieplats på andra stadiet får extra poäng vid antagningen av studerande till yrkesutbildning på andra stadiet.

Förutom till utbildning som leder till examen fortsätter också en del ungdomar efter den grundläggande utbildningen till påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen, till utbildningar som förbereder för yrkesutbildning eller till någon annan utbildning som inte leder till examen. I utvecklingsplanen konstateras dock att det system för olika förberedande utbildningar som har utvecklats för att stödja övergången till yrkesutbildning är invecklat, och att det kan leda till överlappande utbildning och fördröja övergången till en utbildning som leder till examen. Genom att utnyttja och inrikta stödfunktionerna på ett bättre sätt kan man ge de underrepresenterade grupperna stöd i tillträdet till en utbildning och i avläggandet av en examen. Syftet med utvecklingsplanen är att klargöra ställningen och innehållet i fråga om de förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning.

I utvecklingsplanen fäster man också uppmärksamhet vid att främja deltagandet i utbildning i fråga om personer med invandrabakgrund. I utvecklingsplanen konstateras det att det är få ungdomar med invandrabakgrund som inleder en yrkesutbildning, och att avbrott i utbildningen är vanligt. Ungdomarna deltar inte heller i betydande omfattning i den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, som stöder tillträdet till en utbildning samt studieframgången, utan i utbildningen deltar främst vuxna.

Enligt regeringens beslut av den 29 november 2013 om genomförande av det strukturella programmet ska de förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning samt undervisningen i huslig ekonomi slås samman till en enhetlig handledande utbildningshelhet för grundläggande yrkesutbildning. Enligt beslutet är avsikten att denna handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ska införas hösten 2015 och att regeringspropositionen om den ska överlämnas under hösten 2014.

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har i enlighet med regeringsprogrammet, undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsplan och det strukturella programmet tillsammans gjort en utredning om de åtgärder som behövs för att samordna de förberedande utbildningarna. De förslag som ingår i denna proposition bygger på detta utredningsarbete.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Förberedande utbildningar

Bestämmelser om olika förberedande utbildningar för grundläggande yrkesutbildning finns i 3 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning (630/1998). Med förberedande utbildning avses enligt lagen om yrkesutbildning utbildning som ordnas i samband med den grundläggande yrkesutbildningen och som inte leder till examen. I bestämmelsen föreskrivs det om tre förberedande utbildningar som riktar sig till olika målgrupper. För att underlätta ansökan till yrkesutbildning och stärka studiefärdigheterna kan det ordnas orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning (yrkesstart) samt undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande, och dessutom för invandrade utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning. Dessutom innehåller 3 § 3 mom. bestämmelser om undervisning i huslig ekonomi, som även kan anses höra till de i lagen om yrkesutbildning avsedda förberedande utbildningarna.

Undervisning i huslig ekonomi har ordnats vid s.k. hushållsskolor ända sedan 1892. Grundandet av hushållsskolorna hade sin grund i folkbildningsidén och särskilt i behovet att utbilda kvinnor. Både kvinnorörelsen och arbetarföreningarna deltog aktivt i grundandet av de första hushållsskolorna. Sedan 1970-talet har även manliga studerande studerat vid hushållsskolorna, och utbildningens betydelse ändrades och fick småningom dess nuvarande form, dvs. en bakgrundsutbildning till olika fortsatta studier.

Den undervisning och handledning som ordnas för handikappade i tränings- och rehabiliteringssyfte hänför sig till förverkligandet av de kulturella rättigheterna och till jämlikheten enligt grundlagen. Enligt grundlagen ska var och en oavsett medellöshet säkerställas lika möjligheter att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning. Den nya grundlagen trädde i kraft år 2000 och i och med detta sattes det med tanke på grundlagens ändringar upp ett mål för undervisningsministeriets utvecklingsplan för 1995—2000 som gällde att trygga utbildningsmöjligheterna för alla handikappgrupper och övriga grupper med särskilda behov. Undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande har ordnats från och med ingången av 1999, dvs. från det att lagen om yrkesutbildning trädde i kraft.

Även för invandrare har det sedan ingången av 1999 ordnats utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning. Redan tidigare hade det dock ordnats motsvarande utbildningar på försök i samarbete med olika förvaltningsområden. Innan den förberedande utbildningen för invandrare togs i bruk skedde en snabb internationalisering i Finland. I detta skede visade det sig att invandrarna kunde ha brister t.ex. i bakgrundsutbildningen eller att en del ungdomar hade hunnit gå i finländsk grundskola endast en kort tid, vilket gjorde att alla inte hade hunnit utveckla ett kunnande som var tillräckligt för att ansöka till fortsatt utbildning.

Den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är den nyaste av de förberedande utbildningar som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Den utvecklades för att komplet-

tera övergångsskedets övriga utbildningsalternativ. Syftet med denna utbildning var att göra de förberedande utbildningarna mångsidigare så att man kan minska risken för att de ungdomar som slutfört den grundläggande utbildningen blir helt utan utbildning och marginaliseras. Orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ordnades första gången som ett försök under åren 2006—2010, och hösten 2010 blev utbildningen etablerad.

Omfattningen, målen och bedömningen i fråga om de förberedande utbildningarna bestäms genom förordning av statsrådet. Enligt förordningen om yrkesutbildning (811/1998) ska de läroplansgrunder som Utbildningsstyrelsen fastställer iaktas i de förberedande utbildningarna. I läroplansgrunderna preciseras mål och innehåll i fråga om de förberedande utbildningarna.

Bestämmelser om målen för den orienterande och förberedande utbildningen före den grundläggande yrkesutbildningen finns i 19 a § i förordningen om yrkesutbildning. Enligt den bestämmelsen är utbildningens syfte att ge kunskap och behövliga färdigheter för att den studerande ska söka sig till en grundläggande yrkesutbildning. Dessutom är syftet med utbildningen att stödja och stärka den studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad grundexamen.

Den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är avsedd för ungdomar som har slutfört den grundläggande utbildningen och som vill klargöra sina yrkesmässiga planer, pröva olika branscher inom yrkesutbildningen samt stärka sina studiefärdigheter. Till utbildningen ansöker ofta även sådana personer som under inledningsskedet har avbrutit en yrkesinriktad examensutbildning eller gymnasiet. Enligt läroplansgrunderna för orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen ska man i utbildningen fokusera på klargörandet av yrkesplaner samt på livskontroll mera allmänt. När det gäller målen och innehållet är utbildningen tydligt inriktad på yrkesutbildning. Omfattningen av den orienterande och förberedande utbildningen före den grundläggande yrkesutbildningen varierar enligt den stude-

randes behov, och omfattar minst 20 och högst 40 studieveckor.

Bestämmelser om målen för den förberedande utbildningen för invandrare inför den grundläggande yrkesutbildningen finns i 21 § i förordningen om yrkesutbildning. Enligt den bestämmelsen är utbildningens mål att ge den studerande språkliga och andra behövliga färdigheter för att kunna övergå till yrkesinriktade studier.

Den förberedande utbildning inför den grundläggande yrkesutbildningen som ska ordnas för invandrare är avsedd för invandrare eller sådana personer med invandrabakgrund som redan har sådana baskunskaper i finska eller svenska språket som i genomsnitt motsvarar nivå A2.2. på skalan för språkkunskapsnivåer. I första hand är utbildningen avsedd för dem som inriktar sig på en grundläggande yrkesutbildning, och lämpar sig för både ungdomar och vuxna. Enligt läroplansgrunderna är målet att ge kunskap om den finländska studie- och arbetskulturen, färdigheter i informations- och kommunikationsteknik samt färdigheter för fortsatta studier och arbetsliv. Utbildningen betonar språkutbildningen och integreringen i den finländska kulturen. Omfattningen av utbildningen för invandrare varierar enligt den studerandes behov, och omfattar minst 20 och högst 40 studieveckor.

För handikappade studerande ordnas det undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte. Utbildningen är avsedd för de studerande som behöver mycket stöd på grund av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan orsak. I motsats till de övriga förberedande utbildningarna är denna utbildning alltid specialundervisning, och undervisningen och handledningen kombineras även ofta med rehabilitering. I utbildningen betonas sådana studier som främjar studiefärdigheterna och funktionsförmågan.

Bestämmelser om utbildningens syfte finns i 8 a § i förordningen om yrkesutbildning. Enligt den bestämmelsen är utbildningens syfte att ge träning och rehabilitering inför övergången till den grundläggande yrkesutbildningen. Om en studerande på grund av handikapp eller sjukdom inte har möjlighet att övergå till utbildning som leder till en yr-

kesinriktad grundexamen, är utbildningens syfte att ge träning och rehabilitering för arbete och ett självständigt liv.

Undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande är uppdelad i två alternativ i läroplansgrunderna (träning I och träning II), vilka skiljer sig från varandra i fråga om målen. Den utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning (träning I) är främst avsedd för övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen, men den kan också stödja utbildandet av en vuxen person med ett handikapp eller en sjukdom eller dennes övergång till arbetslivet eller till en utbildning. Ett centralt mål är att den studerande efter utbildningen inriktar sig på en yrkesutbildning som motsvarar den studerandes intressen och förutsättningar.

Den undervisning och handledning för arbete och ett självständigt liv som ordnas i tränings- och rehabiliteringssyfte (träning II) är avsedd för de gravt handikappade studerande som inte har som mål att avlägga en yrkesexamen. Utbildningens mål är däremot att den studerande blir självständig inom olika livsområden och får förbereda sig för ett arbete enligt sina individuella mål och färdigheter. Den studerande utvecklar självständighet och funktionsförmåga, hittar egna sätt att klara sig i vardagen samt kan ta ansvar för sitt eget liv enligt sina egna förutsättningar. Syftet med utbildningen är också att den studerande ska bekanta sig med arbetslivet och hitta det sätt att delta som är lämpligt för honom eller henne själv.

Även i undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade varierar utbildningens omfattning enligt den studerandes behov. Utgångspunkten är samma omfattning som inom annan förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, dvs. från 20 till 40 studieveckor. Utbildningens omfattning kan dock av särskilda skäl omfatta högst 80 studieveckor (träning I). Om en studerande på grund av ett handikapp eller en sjukdom inte har möjlighet att övergå till arbetslivet, är omfattningen av den undervisning och handledning som ges i tränings och rehabiliteringssyfte minst 40 och högst 120 studieveck-

or (träning II). Utbildningsanordnaren beslutar om utbildningarnas längd.

Syftet med undervisningen i huslig ekonomi är enligt 20 § i förordningen om yrkesutbildning att ge den studerande praktiska kunskaper och färdigheter i huslig ekonomi och att främja välbefinnandet. Undervisning i huslig ekonomi ordnas i huvudsak i samband med utbildning inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen. Utbildningen betonar färdigheter för att klara sig i livet och vardagen samt färdigheter i huslig ekonomi, men enligt läroplansgrunderna är dock målet att även stödja den studerandes karriär- och yrkesval och ansökning till fortsatta studier.

När det gäller undervisningen i huslig ekonomi är utbildningens målgrupp mycket omfattande. Undervisningen i huslig ekonomi är avsedd för alla ungdomar och vuxna som är intresserade av huslig ekonomi. Undervisning i huslig ekonomi ordnas för både sådana som har slutfört den grundläggande utbildningen och sådana som slutfört gymnasiet lärokurs. Undervisningen i huslig ekonomi omfattar 20 studieveckor.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde vid ingången av 2014 ett åtgärdsprogram för att reformera ungdomars inläring i arbete samt läroavtalsutbildning, och ett av dess utvecklingsprojekt gällde läroavtalsutbildningens förhandsperiod. Syftet är att utveckla genomförandesätten för den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning så att den kan användas som förhandsperiod för läroavtalsutbildningen. Syftet med förhandsperioden är att sänka arbetsgivarens och den studerandes tröskel att ingå ett läroavtal och på så sätt öka antalet ungdomar som deltar i läroavtalsutbildning. Förhandsperioden är avsedd för de ungdomar under 25 år som saknar en examen efter den grundläggande utbildningen. Förhandsperiodens längd kan variera enligt individuella behov, men dess omfattning kan vara högst 20 studieveckor och längden högst ett halvt år. I ett arbetsavtalsförhållande ingår det ingen förhandsperiod.

Inom orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen studerade år 2013 i genomsnitt cirka 1 400 studerande, i utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning

för invandrare cirka 1 700 studerande samt i undervisning i huslig ekonomi cirka 400 studerande. Enligt beräkningsdagen hösten 2013 studerade det 2 762 studerande inom undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade, varav 1 878 i träning I och 884 i träning II. Inom träning I var det 1 326 studerande som fick undervisning vid specialläroanstalter eller av utbildningsanordnare med en begränsad särskild uppgift för att ordna specialundervisning. Antalet studerande inom undervisningen i huslig ekonomi har minskat under de senaste åren, men inom de övriga förberedande utbildningarna har antalet studerande varit rätt stabilt.

De utvecklingsprojekt i fråga om läroavtalsutbildningen som har inletts i början av 2014 genomförs av 16 utbildningsanordnare i olika delar av Finland. Dessa utbildningsanordnare har redan tidigare haft tillstånd för alla fyra förberedande utbildningar för grundläggande yrkesutbildning. Utbildningsanordnarna meddelade i sina ansökningar om statsunderstöd att de reserverar sammanlagt cirka 600 studieplatser för genomförandet av läroavtalsutbildningens förhandsperiod, vilket innebär att något över 1 000 studerande kan studera under ett år genom förhandsperioden.

Omfattningen av de förberedande utbildningarna och undervisningen i huslig ekonomi bestäms i studieveckor, men det finns inga separata bestämmelser om utbildningarnas längd. Enligt 2 § 2 mom. i förordningen om yrkesutbildning avser en studievecka en uppskattad genomsnittlig arbetsinsats på 40 timmar som den studerande utför för att uppnå målen för studierna. Ett studieår omfattar 40 studieveckor.

Det har bestämts att undervisningen i huslig ekonomi ska omfatta 20 studieveckor, och således är undervisningens längd en termin. Omfattningen av yrkesstarten och den utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning som ordnas för invandrare är 20—40 studieveckor, varvid utbildningarnas längd varierar från en termin till ett läsår. Omfattningen av den förberedande utbildning som är avsedd för handikappade är i träning I 20—80 studieveckor, och i träning

II 40—120 studieveckor, dvs. utbildningarnas längd är från en termin till tre läsår.

Med undantag av undervisningen i huslig ekonomi kan utbildningarnas omfattning och deras längd som bestäms på basis av denna variera. På vilka grunder omfattningen av en enskild studerandes utbildning ska fastställas bestäms dock inte närmare i lagstiftningen. I praktiken är det utbildningsanordnaren som på basis av den studerandes individuella mål och färdigheter bestämmer utbildningslängden.

Enligt bedömningar är det nästan 90 procent av de studerande inom förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och förberedande utbildning för invandrare som genomför en utbildning omfattande 40 studieveckor, om de inte under det att den förberedande utbildningen pågår övergår till en utbildning med examen som mål. Enligt uppgifter från utbildningsanordnarna genomför 90 procent av de studerande träning II på tre år.

Specialundervisning

Det föreskrivs om specialundervisning i 20 § i lagen om yrkesutbildning. Studerande som till följd av handikapp, sjukdom, förseiad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan orsak är i behov av särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster ska enligt den gällande bestämmelsen få specialundervisning. Enligt bestämmelsen kan i specialundervisning göras avvikelser från lagen och en förordning som utfärdats med stöd av den, enligt vad som bestäms i grunderna för läroplanen eller grunderna för examen. Enligt 8 § 3 mom. i förordningen om yrkesutbildning undervisningen ska anpassas så att den studerande i så stor utsträckning som möjligt uppnår samma kompetens som i annan yrkesutbildning.

Enligt de läroplansgrunder som utarbetats av Utbildningsstyrelsen ska man i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster vid behov kombinera specialundervisningen med andra stödåtgärder och rehabilitering. Bestämmelser om studiesociala förmåner i specialundervisning finns i 38 § i lagen om yrkesutbildning. Enligt den bestämmelsen har en studerande som får speci-

alundervisning rätt att få sådana biträdestjänster, övriga elevvårdstjänster samt särskilda hjälpmedel vilka är en förutsättning för studierna.

Yrkesutbildningen för en studerande i behov av särskilt stöd ska enligt de läroplansgrunder som utarbetats av Utbildningsstyrelsen genomföras i första hand vid en vanlig yrkesläroanstalt och i samma undervisningsgrupper som de övriga studerandena, enligt jämlikhetsprincipen. Undervisningen kan också delvis eller helt och hållet ordnas i en specialgrupp.

Utbildningsanordnaren bestämmer om målen, verkställandet, undervisningsmetoderna, stöd- och specialtjänster, sakkunnigtjänster samt samarbetsparter och ansvar i fråga om specialundervisningen. För den studerande som får specialundervisning ska det utarbetas en individuell plan för ordnandet av undervisningen, en s.k. IP-plan. Närmare bestämmelser om den individuella planen för ordnandet av undervisningen finns i 8 § i förordningen om yrkesutbildning. Enligt den bestämmelsen ska planen innehålla uppgifter bl.a. om på vilka grunder undervisningen ges som specialundervisning samt vilka särskilda undervisnings- och elevvårdstjänster som ges i undervisningen och i samband med den. Planen ska även ange vilka andra individuella service- och stödåtgärder den studerande är föremål för.

Enligt 20 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet med stöd av 9 § bestämma att utbildningsanordnaren har som särskild utbildningsuppgift att sörja för ordnandet av specialundervisning, undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband med specialundervisning samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen. Med stöd av den bestämmelsen har det bestämts att sex utbildningsanordnare är s.k. specialläroanstalter. Specialläroanstalternas uppgift är i första hand att sköta om utbildning samt undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte för gravt handikappade. Specialläroanstalterna ska dessutom erbjuda sakkunnighjälp till övriga utbildningsanordnare. Med stöd av 20 § 2 mom. i lagen har en begränsad särskild uppgift för att ordna spe-

cialundervisning getts även till sex andra utbildningsanordnare förutom specialläroanstalterna.

Enligt beräkningsdagen hösten 2013 deltog nästan 20 500 specialstuderande i en grundläggande yrkesutbildning som leder till examen, vilket är cirka 16 procent av det totala antalet studerande inom den läroplansbaserade grundläggande yrkesutbildning som syftar till examen. Vid specialläroanstalter, och vid övriga sådana läroanstalter som med stöd av 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning har getts en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning, studerade det enligt beräkningsdagen hösten 2013 sammanlagt cirka 4 600 specialstuderande, av vilka cirka 2 800 inom sådan specialundervisning som syftar till examen och övriga inom de förberedande utbildningarna.

I 21 § i lagen om yrkesutbildning föreskrivs det också om särskilda undervisningsarrangemang. Språkdräkten i nämnda bestämmelse har ändrats genom en lagändring som träder i kraft den 1 augusti 2015. Enligt den ändrade 21 § kan studierna med särskilda studiearrangemang delvis ordnas på annat sätt än vad som föreskrivs i lagen eller med stöd av den. Särskilda studiearrangemang kan användas om de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i grunderna för läroplanen till någon del är oskäliga för den studerande med hänsyn till förhållandena och tidigare studier, eller om det är motiverat av skäl som har samband med den studerandes hälsotillstånd. För att få använda de särskilda studiearrangemang som avses i lagens 21 § krävs inte att den studerandes undervisning ordnas som specialundervisning.

Tillstånd att ordna utbildning

Orienterande och förberedande utbildningar får ordnas enligt den särskilda utbildningsuppgift som anges i tillståndet att ordna utbildning. I tillståndet att ordna utbildning anges utbildningsuppgiften separat för varje förberedande utbildning. Antalet studerande inom den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt inom den förberedande utbildning-

en för grundläggande yrkesutbildning för invandrare bestäms inte i tillstånden för att ordna utbildning, utan studerandena inom de förberedande utbildningarna ingår i det totala antal studerande som bestäms i tillståndet att ordna utbildning.

År 2014 har 46 utbildningsanordnare tillstånd att ordna utbildning i orienterande och förberedande syfte före den grundläggande yrkesutbildningen, och 54 utbildningsanordnare tillstånd att ordna förberedande utbildning för invandrare. Enligt beräkningsdagen hösten 2013 var det sju av de utbildningsanordnare med utbildningstillstånd för orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som trots detta inte hade några studerande i denna utbildning. Nio av de utbildningsanordnare som hade fått utbildningstillstånd saknade på motsvarande sätt studerande inom den förberedande utbildningen för invandrare.

När det gäller undervisningen i huslig ekonomi konstateras det i utbildningstillstånden att utbildningen ska gälla turism-, kosthålls- och ekonomibranschen och genomföras inom ramen för utbildningsanordnarens totala antal studerande. År 2014 är det sammanlagt 71 utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna undervisning i huslig ekonomi. Enligt beräkningsdagen hösten 2013 saknade dock 55 utbildningsanordnare av dem helt och hållet studerande inom undervisningen i huslig ekonomi.

Den undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte som är avsedd för handikappade studerande kan ordnas enligt tre olika regleringssystem för tillstånd att ordna utbildning. Om undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte (träning I) ordnas på annat sätt än enligt en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning, fastställs det totala antalet studerande inom den handledande utbildningen i tillståndet att ordna utbildning. Det totala antalet studerande inom undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande ingår dock i det totala antal studerande som har fastställts i tillståndet. År 2014 uppgår antalet utbildningsanordnare som har ett sådant tillstånd att ordna denna utbildning till 37. I detta antal ingår också fem sådana an-

ordnare med en begränsad särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning som har tillstånd att ordna undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte i större omfattning än annan utbildning som ordnas enligt en begränsad särskild uppgift för att ordna specialundervisning.

Undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte kan ordnas även enligt en begränsad särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning. Då anges specialundervisningens antal studerande, som ingår i det totala antalet studerande, i det tillstånd att ordna utbildning som ger utbildningsanordnaren rätt att ordna undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte (träning I och II) eller att ordna sådan utbildning som leder till eller förbereder för examen och som ges som specialundervisning. År 2014 finns det sammanlagt sex anordnare som har tillstånd att ordna undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte enligt en begränsad särskild uppgift för att ordna specialundervisning.

Specialläroanstalterna kan dessutom inom ramen för deras totala antal studerande ordna undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte (träning I och II) eller, som specialundervisning, utbildning som leder till eller förbereder för examen. Sammanlagt sex utbildningsanordnare har klassificerats som sådana specialläroanstalter.

År 2014 har sammanlagt 84 utbildningsanordnare tillstånd att ordna handledande eller förberedande utbildningar eller undervisning i huslig ekonomi. Antalet utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna alla tre förberedande utbildningar samt undervisning i huslig ekonomi uppgår till 31. Tillstånd att ordna endast en förberedande utbildning eller endast undervisning i huslig ekonomi har däremot 26 anordnare.

Finansiering

Enligt 25 § 2 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) graderas priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning på basis av specialundervisningen. Enligt 3 mom. bestäms priserna per enhet för orienterande och

förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, för undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt för förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare genom gradering av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning. Det föreskrivs om graderingen genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs dessutom om graderingen av priser per enhet för sådan utbildning som ordnas för utbildningsanordnare på grund av en särskild uppgift för att ordna specialundervisning.

I 4 § i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1766/2009) föreskrivs om gradering av priset per enhet för förberedande utbildningar för grundläggande yrkesutbildning. Enligt den gällande bestämmelsen tillämpas i fråga om finansieringen av den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning det genomsnittliga priset per enhet multiplicerat med 0,70, och i fråga om den förberedande utbildningen för invandrare inför den grundläggande yrkesutbildningen det genomsnittliga priset per enhet multiplicerat med 0,84. Priset per enhet höjs dessutom med 47 procent i specialundervisningen inom samtliga utbildningsområden och i de nämnda förberedande utbildningarna. År 2014 är det genomsnittliga priset per enhet för yrkesutbildning 10 970,06 euro. Med beaktande av den gradering som anges i förordningen är priset per enhet för orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning 7 679,04 euro och för den förberedande utbildningen för invandrare 9 214,85 euro.

På finansieringen av utbildningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande tillämpas det genomsnittliga priset per enhet för yrkesutbildning multiplicerat med 1,18. År 2014 är priset per enhet för utbildning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande 12 944,67 euro.

I förordningens 9 § föreskrivs det dessutom om höjningar av priset per enhet i vissa fall gällande sådan utbildning som ordnas enligt en särskild utbildningsuppgift inom special-

undervisningen. I sådana fall tillämpas på finansieringen av utbildningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt på den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare det genomsnittliga priset per enhet för yrkesutbildning multiplicerat med 1,65. År 2014 är priset per enhet 18 100,60 euro. Det pris per enhet som beräknats på detta sätt höjs dessutom i fråga om gravt handikappade studerande med ett belopp i euro som fås då det genomsnittliga priset per enhet för yrkesutbildning multipliceras med 1,12. Om ordnandet av utbildningen förutsätter att den studerande har ett personligt skolgångsbiträde, höjs det genomsnittliga priset per enhet för den studerande dessutom med ett belopp i euro som fås då det ovan angivna genomsnittliga priset per enhet multipliceras med 2,72.

Vid finansieringen av undervisningen i huslig ekonomi används turism-, kosthålls- och ekonomibranschens pris per enhet per utbildningsområde. År 2014 är priset per enhet för turism-, kosthålls- och ekonomibranschen 10 973,94 euro.

2.2 Praxis i andra EU-länder

Sverige

I Sverige kan en studerande efter läroplikten delta i något av gymnasiernas yrkesprogram eller högskoleförberedande program. De vuxna som saknar utbildning på andra stadiet eller som vill byta yrke kan delta i kommunal yrkesutbildning för vuxna på andra stadiet (kommunal vuxenutbildning). Yrkesutbildningen på andra stadiet innehåller riksomfattande yrkesprogram som är tre år långa och vars mål är att förbereda studerande för ett yrke.

Om en studerande inte är behörig för ett visst riksomfattande utbildningsprogram, kan den studerande delta i ett introduktionsprogram för att avhjälpa denna brist. Det finns fem olika introduktionsprogram, och syftet med dem är att ge den studerande en utbildning som är skraddarsydd enligt individuella utbildningsbehov, som klargör de studievägar som leder till arbete samt ger en grund för fortsatt utbildning. Till exempel den

språkbetonade introduktionsutbildningen (språkintrouktion) syftar till att ge ungdomar med invandrarbakgrund kunskaper i svenska och således möjliggöra fortsatta studier på andra stadiet eller inom en annan utbildning. Den introduktionsutbildning som är yrkesinriktad (yrkesintroduktion) syftar till att förbättra möjligheterna att få en yrkesutbildning eller ett arbete. I preparandutbildningen kan man studera de obligatoriska läroämnena som inte har avlagts med godkänt vitsord och som krävs för att vara behörig för ett visst program på andra stadiet.

De studerande som har inlärnings svårigheter kan efter grundskolan delta i en fyra år lång utbildning i specialundervisning på andra stadiet. Det finns tillgång till åtta sådana riksomfattande program samt individuella program som förbereder för ett yrke. Specialundervisning ges också till vuxna.

Danmark

Danmark har flera olika yrkesinriktade utbildningar vars längd varierar mellan 1,5 och 5,5 år, men de flesta utbildningarna varar 3,5—4 år. Sådana förberedande utbildningar för yrkesutbildning som finns i Finland finns inte att tillgå inom utbildning i övergångsskedet.

I Danmark deltar cirka 60 procent av ungdomarna i en frivillig tionde klass i grundskolan innan de övergår till en allmänbildande eller yrkesinriktad utbildning på andra stadiet. Syftet med grundskolans tionde klass är att den studerande ska klargöra sitt val av antingen gymnasium eller yrkesutbildning.

Inom vuxenutbildningen finns det tillgång till två alternativa förberedande utbildningar. Den förberedande utbildningen (FVU) ger grundläggande färdigheter i matematik och läsning samt förbättrar inlärningsfärdigheterna och kunskaperna i danska som andra språk. Den allmänna vuxenutbildningen (AVU) är däremot avsedd för vuxna som saknar grundläggande utbildning eller som behöver komplettering i vissa läroämnena. Den utbildningen är på samma nivå som nionde eller tionde klassens studier.

Norge

Alla som slutfört grundskolan i Norge har enligt lagen rätt att delta i en tre år lång högre utbildning på andra stadiet. Studerande kan välja mellan tre program i allmänna ämnen och nio program i yrkesinriktade ämnen.

Norges system för yrkesutbildning är väl utvecklat, vilket hänför sig till läroavtalsutbildningen. Yrkesutbildningen på andra stadiet ordnas vanligen enligt en s.k. 2+2 modell, som omfattar två års praktisk undervisning vid en läroanstalt samt kort arbetspraktik, på vilken följer en två år lång läroavtalsutbildning med arbete i ett företag eller en offentlig organisation.

Island

På Island kan alla 16 år fyllda som har slutfört den grundläggande utbildningen ansöka till en utbildning på andra stadiet. Studieprogrammets längd varierar från två terminer till fyra år. Studietiden indelas i en grunddel som är gemensam för de flesta studierna inom samma bransch samt i specialiseringsstudier. Nästan all yrkesutbildning består av en kombination där utbildningen i huvudsak sker vid en läroanstalt, men även innefattar arbetsplatsutbildning. Endast en minoritet av examina avläggs så att utbildningen sker vid en läroanstalt.

Nederländerna

I Nederländerna börjar läroplikten vid 5 års ålder och slutar vid 16 års ålder. Från och med 2008 har man dessutom haft ett extra år för de 16—17-åringar som inte har uppfyllt de krav som ställs på dem som ska övergå till en allmän eller yrkesinriktad utbildning på andra stadiet.

Den utbildning som förbereder för yrkesutbildning (VMBO) är fyra år lång och avsedd för de 12—16 åriga studerande som inte trots stödundervisning kan avlägga en yrkesexamen utan en förberedande utbildning. I motsats till övriga utbildningslinjer på andra stadiet leder den förberedande utbildningen inte nödvändigtvis direkt till en yrkesexamen på andra stadiet, utan till arbetsmarknaden eller ger en grund för en yrkesinriktad fortsatt utbildning. Utbildningen innehåller både allmänbildande och yrkesinriktade ämnen.

Inom VMBO finns det fyra utbildningslinjer. Den lägre nivån på den linje som förbereder för ett yrke (VMBO-BL, basis beroepsgerichte leerweg) förbereder för kortvariga utbildningar på andra stadiet. Den högre nivån på den yrkesinriktade linjen (VMBO-KL, kaderberoepsgerichte leerweg) förbereder för längre 3-4 år långa utbildningar på andra stadiet. Dessutom finns det en allmänbildande teoretisk linje och en yrkesinriktad teoretisk linje, som möjliggör övergång till utbildning på andra stadiet.

Österrike

I Österrike börjar läroplikten vid 6 års ålder och varar nio år. Efter fyra år övergår de 10 åriga eleverna till utbildningen på andra stadiet. I detta skede sker den första differentieringen då eleverna fördelar sig mellan tre olika skolor vars utbildning räcker fyra år. Efter detta är alternativet antingen en fyra år lång högre akademisk period på andra stadiet (AHS-Oberstufe) eller ett val mellan olika yrkesinriktade linjer. Till en yrkesutbildning kan man övergå efter åttonde klassen och yrkesutbildningens längd är fyra år. Dessutom kan man välja en utbildning som förbereder för yrkesutbildning (Polytechnische Schule, PTS), som är en ett år lång utbildning på andra stadiet (grade 9). Syftet med den förberedande utbildningen är att stödja elevernas studier under det sista skolåret samt deras val av utbildning och yrke.

Sedan 2008 har utbildningssystemet i Österrike även innefattat en utbildningsgaranti för personer under 18 år. Utbildningsgarantin är avsedd för de ungdomar som inte har någon studieplats i en utbildning på andra stadiet eller som har inlärningssvårigheter.

För de ungdomar som behöver specialpedagogiskt stöd samt för funktionshindrade och ungdomar som av annan orsak behöver stöd erbjuds det anpassad yrkesutbildning (integrative Berufsausbildung). Specialbehoven hos dessa ungdomar kan beaktas genom att läroavtalstiden förlängs med ett eller högst två år, eller genom att en del av utbildningen genomförs genom avtal mellan den studerande och en arbetsgivare.

Frankrike

I Frankrike ordnas det ingen egentlig förberedande utbildning. Den 7 år långa utbildningen på andra stadiet börjar redan vid 11 års ålder och fördelas på två nivåer; en lägre och en högre utbildning på andra stadiet. Den första nivån (stage) på andra stadiet är obligatorisk och genomförs på fyra år (collège) och i åldern 11—15. De som har inlärningssvårigheter genomför antingen en allmän eller en yrkesinriktad linje vid collège, som uppfyller minimikraven för läroplikten. Collège erbjuder också mer krävande program med vikt på någon yrkesinriktning.

I den högre utbildningen på andra stadiet kan man välja mellan en allmän, en teknisk eller en yrkesinriktad utbildning. Efter collège rekommenderar skolan någon lämplig fortsatt utbildning för eleven på basis av skolbetyg och intresse. Studierna kan fortsätta vid ett gymnasium som ordnar allmänna studier eller tekniska studier, eller vid ett yrkesinriktat gymnasium (lycée). Vid ett yrkesgymnasium kan man genom att slutföra två års studier även avlägga en CAP-examen (certificat d'aptitude professionnelle). Utbildningen kan även kombineras med ett läroavtal.

2.3 Bedömning av nuläget

De nuvarande förberedande utbildningarna är i viss mån överlappande, eftersom utbildningarna innehåller många likadana utbildningsdelar, men med något olika tyngdpunkter. Läroplansgrunderna bygger dock till största delen på samma värderingar. De gemensamma värderingarna i de nuvarande förberedande utbildningarna är jämlikhet och tillgänglighet inom utbildningen, utbildning som utgår från den studerande, gemenskap och deltagande samt aktivt och myndigt medborgarskap. Verksamheten och genomförandesätten inom de förberedande utbildningarna har gemensamma uppmuntrande karaktärstika. Utbildningarna och inlärningen bygger på individens egna styrkor och eget kunnande, och i utbildningarna används flexibla undervisningsarrangemang. Undervisningen ska vara funktionell, betona arbe-

tet, ske ostört och vara inriktad på yrkesutbildning. Samarbetet med intressentgrupper och olika myndigheter är centralt.

Eftersom fältet omfattar många olika förberedande utbildningar kan dock särskilt ungdomar uppleva att de är svåra att överskåda. Dessutom kan informationsutbytet vara svårt på grund av att ansökningen till de förberedande utbildningarna, med undantag av undervisningen i huslig ekonomi, har stått utanför den gemensamma ansökan. Samarbetet med annan yrkesutbildning har inte heller alltid fungerat i praktiken. Särskilt genomförandet av yrkesinriktade studier under en pågående förberedande utbildning, erkännandet av sådant kunnande som inhämtats genom en förberedande utbildning samt den flexibla övergången till en utbildning som syftar till examen behöver fortfarande utvecklas. Avbrott sker även i de förberedande utbildningarna, och alla de som har slutfört en utbildning får inte tillträde till fortsatta studier.

Enligt statistikcentralens uppgifter var det år 2012 sammanlagt 61 100 som slutförde nionde klassen, varav 50 procent fortsatte studera vid ett gymnasium och 41,5 procent vid en utbildning som syftar till yrkesinriktade examen. Den resterande 8,5 procenten fortsatte inte direkt till studier som syftar till examen, men största delen av dem fortsatte dock till påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen eller till förberedande utbildningar. Uppskattningsvis cirka 2,5 procent av de som slutförde den grundläggande utbildningen fortsatte till påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen, och i olika förberedande utbildningar började cirka tre procent.

Enligt uppgifter från beräkningsdagen hösten 2013 hade 68 procent av de nya studerandena inom orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning slutfört den grundläggande utbildningen eller påbyggnadsundervisningen inom den grundläggande utbildningen inom 2013. I träning I för handikappade studerande var motsvarande andel över 49 procent och i träning II 58 procent. Av dem som hade inlett undervisningen i huslig ekonomi hade 21 procent slutfört den grundläggande utbildningen eller påbyggnadsundervisningen inom 2013. Inom den förberedande utbildningen för invandrare

var denna andel endast tre procent. Antalet nya studerande som inledde studier vid samtliga förberedande utbildningar på hösten 2013 hade sammanlagt 1 849, dvs. 40 procent, slutfört den grundläggande utbildningen eller påbyggnadsundervisningen inom 2013. En betydande del av de studerande som inleder en förberedande utbildning hör de facto inte till dem som nyligen har slutfört den grundläggande utbildningen.

Enligt uppgifter från beräkningsdagen hösten 2013 var andelen nya studerande av alla studerande 96 procent i orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, och i förberedande utbildning för invandrare 78 procent. Av alla studerande inom träning I för handikappade studerande var 78 procent nya studerande, och inom träning II 43 procent. Inom undervisningen i huslig ekonomi var andelen nya studerande över 98 procent.

Enligt uppgifter från beräkningsdagen våren 2014 var andelen nya studerande i orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning 24 procent, och i utbildningen för invandrare 32 procent. Av de studerande i träning I för handikappade studerande var 16 procent nya. I träning II var endast några studerande nya. I undervisningen i huslig ekonomi var andelen nya studerande över 92 procent.

Utifrån uppgifterna om andelen nya studerande ser det ut som om yrkesstarten inleds på ett flexibelt sätt under läsåret, men att de studerande i regel alltid avslutar sina studier vid vårterminens slut, eftersom andelen nya studerande är nästan 100 procent vid höstterminens början. Utbildningen för invandrare som börjar på vårterminen verkar däremot delvis fortsätta även på höstterminen. Utbildningarna för handikappade verkar i regel inledas på hösten vid läsårets början, eftersom det finns så få nya studerande enligt vårens beräkningsdag. Utbildningarna för invandrare varar 1—3 år, vilket förklarar procentandelarna av nya studerande.

Av antalet nya studerande enligt beräkningsdagen våren 2014 hade 366, dvs. 22 procent, slutfört den grundläggande utbildningen eller påbyggnadsundervisningen inom 2013. Av dem som slutförde den grundläggande utbildningen var det dock

också en betydande mängd som inledde en förberedande utbildning efter beräkningsdagen hösten 2013.

I samband med beredningen av propositionen gjordes det hösten 2012 en redogörelse om uppföljningen av vad de studerande hade gjort efter den förberedande utbildningen. Enkäten sändes till 30 utbildningsanordnare med tillstånd att ordna alla fyra förberedande utbildningar. Före tidsfristen löpte ut hade 20 utbildningsanordnare svarat. De uppgifter som presenteras nedan baserar sig på uppgifterna från dem som svarade i enkäten och från de utbildningsanordnare som följde upp var de studerande placerade sig efter utbildningen.

Alla de 20 utbildningsanordnare som svarade i enkäten ordnade orienterande och förberedande utbildning, och samtliga följde även upp de studerandes fortsättning. När det gäller dessa utbildningsanordnares orienterande och förberedande utbildningar var det 732 studerande som slutförde en utbildning våren 2012, och av dem placerade sig enligt uppföljningsuppgifterna 69 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av samma utbildningsanordnare, och 17 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av någon annan utbildningsanordnare. Sammanlagt 89 procent av dem som deltog i utbildningen placerade sig efter den förberedande utbildningen i någon utbildning.

Undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade ordnades av 18 utbildningsanordnare, varav 17 meddelade att de följer upp fortsättningen. När det gäller de utbildningsanordnare som gjorde en uppföljning var det 366 studerande som slutförde en utbildning våren 2012 inom utbildningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade, och av dem placerade sig 41 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av samma utbildningsanordnare, och 19 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av någon annan utbildningsanordnare. I samma förberedande utbildning fortsatte sex procent.

Utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning för invandrare ordna-

des av 19 utbildningsanordnare, varav 16 följde upp fortsättningen. När det gäller de utbildningsanordnare som gjorde en uppföljning var det 392 studerande som slutförde en utbildning våren 2012 inom den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, och av dem placerade sig 23 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av samma utbildningsanordnare, och sju procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av någon annan utbildningsanordnare. Av de studerande som slutförde utbildningen placerade sig 30 procent i grundläggande yrkesutbildning som syftar till examen, och sammanlagt 52 procent placerade sig i utbildning överlag. Av 29 procent av dem som slutförde utbildningen fick man inga uppgifter om den fortsatta placeringen.

Av de sju utbildningsanordnare som ordnade undervisning i huslig ekonomi var det fyra som följde upp fortsättningen. När det gäller de utbildningsanordnare som gjorde en uppföljning var det 83 studerande som slutförde en utbildning våren 2012 inom undervisningen i huslig ekonomi, och av dem placerade sig 32 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av samma utbildningsanordnare, och 11 procent i en till examen syftande grundläggande yrkesutbildning som ordnades av någon annan utbildningsanordnare. Fem procent fortsatte till någon annan förberedande utbildning och 11 procent placerade sig inom högskoleutbildningen. Av 23 procent av dem som slutförde utbildningen fick man inga uppgifter om den fortsatta placeringen.

På basis av utredningen om den fortsatta placeringen ser det ut som om den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning motsvarar de studerandes behov bäst. De som deltar i denna utbildning kan dock i fråga om placeringen inom fortsatt yrkesutbildning ha ett bättre utgångsläge än de som hör till målgruppen för de övriga förberedande utbildningarna.

Även de studerande som har slutfört utbildningen för handikappade samt undervisningen i huslig ekonomi placerar sig rätt bra inom fortsatt utbildning enligt utredningen. En betydande observation var dock att de

studerande som slutförde undervisningen i huslig ekonomi placerade sig i andra förberedande utbildningar och i högskolor. Undervisningen i huslig ekonomi har inte en så klar ställning inom de förberedande utbildningarna som de övriga förberedande utbildningarna, vilket förklarar den heterogena placeringen av de studerande som deltog i denna utbildning. Till undervisningen i huslig ekonomi ansöker man både från grundläggande utbildning och efter att ha slutfört gymnasiet lärokurs. Enligt vissa utbildningsanordnares bedömningar är andelen studerande som har slutfört gymnasiet lärokurs rätt betydande, och varierar mellan 20—60 procent.

De studerande som slutförde den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare placerade sig enligt uppföljningsutredningen sämst i fortsatt utbildning av alla de studerande som slutförde en förberedande utbildning. I praktiken har det visat sig att utbildningen också används som språk- och integreringsutbildning. Språkstudierna är en viktig del av den förberedande utbildningen för invandrare, men för dessa studier krävs det att den studerandes språkkunskaper är på en viss nivå, som ska uppnås redan före ansökningen till utbildningen. Om den studerandes faktiska språkkunskaper inte uppnått denna nivå, är det möjligt att den studerandes kunskaper i finska språket inte under ett år har utvecklats tillräckligt för tillträde till en yrkesutbildning. Enligt utredningen var det några studerande som hade placerat sig i en integreringsutbildning efter den förberedande utbildningen. Dessutom har det visat sig att det i den förberedande utbildningen för invandrare i viss mån också deltar sådana studerande som redan tidigare har avlagt en yrkesinriktad examen eller en högskoleexamen i sitt hemland.

Vid granskningen av hur de studerande placerar sig inom samtliga förberedande utbildningar ska beaktas att de studerande har blivit klara på våren 2012 och att utredningen baserar sig på situationen under hösten samma år. En del studerande kommer därför senare efter uppföljningen att placera sig i en utbildning som syftar till examen eller i någon annan utbildning.

År 2013 publicerades en sammanfattning om inledningsskedet för yrkesstarten inom

den ordinarie verksamheten (Rapporter och utredningar 2013:7, Utbildningsstyrelsen), som behandlade de enkäter som sändes 2010—2012 till studerande och som gällde orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Följande uppgifter baserar sig på uppgifter från de studerande som inledde en yrkesstart hösten 2012 och som svarade i enkäten. Från utbildningsanordnarna kom det 35 svar, och sammanlagt 587 studerande svarade i enkäten.

Av dem som hade inlett sina studier var 15 procent i åldern 15 år, 54 procent i åldern 16 år och 24 procent i åldern 17 år. Endast sju procent var över 17 år gamla. Av dem som inlett studierna var det 95 procent som hade en grundläggande utbildning som grund, och fem procent en påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen. Bland dem fanns dessutom några sådana studerande som inte hade fått ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen. Till den förberedande utbildningen kom 67 procent direkt efter den grundläggande utbildningen, och tre procent direkt efter påbyggnadsundervisningen inom den grundläggande utbildningen. Det var 21 procent som hade avbrutit en yrkesutbildning, fem procent som hade avbrutit gymnasiet och fyra procent som inte hade studerat någonstans på en tid innan de inledde den förberedande utbildningen.

Enligt utredningen var de vanligaste orsakerna till att börja i en yrkesstart att den studerande ville klargöra sitt yrkesval (66 procent), höja vitsord för grundläggande utbildning (48 procent), att den studerande inte hade fått en önskad studieplats (46 procent), eller att den studerande behövde ytterligare poäng för gemensamma ansökan (40 procent). Enligt den enkät som riktades till dem som hade slutfört yrkesstarten på våren 2012 var det 50 procent av dem som hade slutfört en förberedande utbildning som hittade ett nytt intressant utbildningsområde, 44 procent som fick sina tidigare planer bekräftade under yrkesstarten, och 19 procent som meddelade att yrkesstarten inte inverkar på de tidigare planerna över huvudtaget.

En lägesöversikt över den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare under läsåret 2011—2012 blev klar våren 2013 (Uppföljningsrap-

porter om utbildningen 2013:2, Utbildningsstyrelsen). Lägesöversiktens uppgifter baserar sig på en enkät som sändes till de utbildningsanordnare som ordnade förberedande utbildning för invandrare. Enkäten hade en svarsprocent på 89 procent och de uppgifter som gavs i enkäten var inte till alla delar jämförbara med varandra, och därför är uppgifterna i lägesrapporten endast riktgivande.

Enligt svaren i enkäten var det 3 121 sökande till den förberedande utbildningen för invandrare läsåret 2011—2012, och 1 237 personer blev antagna. De största nationalitetsgrupperna bestod av ryssar, somalier och ester. Av dem som ansökte till utbildningen och som var i åldern 16—20 var det 17 procent som ansökte om en studieplats, och 24 procent som blev antagna. De flesta som ansökte till utbildningen och som blev antagna hörde till åldersgruppen 21—30. Det fanns också flera antagna i åldersgruppen 31—40 år i åldersgruppen 16—20. Av de studerande som blev antagna hade fem procent ett avgångsbetyg från en finländsk grundskola som grund, 25 procent en utbildning från sitt hemland som motsvarade grundskolekursen, 17 procent en utbildning från sitt hemland som motsvarade gymnasiet lärokurs, 21 procent en yrkesinriktad examen från sitt hemland, och 17 procent en högskoleexamen från sitt hemland. Av de som slutförde förberedande utbildningen var det cirka 50 procent som ansökte till en grundläggande yrkesutbildning efter utbildningen, och 34 procent som även fick en studieplats i grundläggande yrkesutbildning.

Utvecklingsprojekten gällande läroavtalsutbildningens förhandsperiod inleddes vid ingången av 2014. I svaren från den enkät som sändes till utbildningsanordnarna våren 2014 bedömde utbildningsanordnarna att cirka 330 studerande kommer att använda läroavtalsutbildningens förhandsperiod under projekttiden, och att något över en tredjedel av de studerande kommer att ingå ett läroavtal på basis av förhandsperioden. I enkäten svarade 14 utbildningsanordnare, och de uppskattade antalen baserar sig på dessa svar.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Avläggandet av en examen på andra stadiet kan anses vara en grundförutsättning för tillträde till arbetsmarknaden och till fortsatta studier. På grund av de många alternativen och bristfälliga färdigheter kan det dock vara svårt att hitta en lämplig fortsatt utbildning i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet. De förberedande utbildningar som ges i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och fortsatta studier kan således anses höra till ett viktigt övergångsskede för de ungdomar som har slutfört den grundläggande utbildningen, eftersom ungdomarna ska klargöra sina yrkesval och skaffa sig färdigheter för fortsatta studier.

Syftet med att förtydliga helheten av de förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning är att för övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet skapa en fungerande enhetlig utbildningshelhet som förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen, och som även beaktar de särskilda behoven hos de olika målgrupperna. Syftet är att skapa en klarare modell för övergångsskedet för de sökande samt att undvika en konstgjord åtskiljning, eftersom målen för och innehållet i de förberedande utbildningarna ställvis är samstämmiga. Reformen syftar till att möjliggöra flera individuella studievägar och att sammanföra de olika utbildningarna i övergångsskedet med sådan utbildning som syftar till examen. Syftet är att göra övergången till utbildning som syftar till examen mera flexibel samt att i fortsatta studier främja identifieringen och erkännandet av sådant kunnande som förvärvas i övergångsskedet.

Syftet med den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är att främja jämlikheten och tillgängligheten. Med den handledande utbildningen strävar man efter att förbättra färdigheterna hos de personer som är mest utsatta, så att de kan söka sig till fortsatt utbildning och avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Studerande ska få tillräcklig handledning och tillräckligt stöd i sina studier samt information om olika möjligheter till fortsatt utbildning. Målet bör vara att varje studerande har en plan för fortsatta

studier vid slutförandet av en handledande utbildning. Genom att förbättra studiefärdigheterna och förtydliga möjligheterna till fortsatta studier strävar man även efter att förebygga avbrott i utbildningar som syftar till examen och att främja slutförandet av utbildningarna.

Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är inriktad på yrkesutbildning och skiljer sig således från övriga utbildningar för övergångsskedet, t.ex. påbyggnadsundervisningen inom den grundläggande utbildningen. Utbildningen ska ha ett nära samband med arbetslivet, och det ska vara möjligt att genomföra studier som hör till en yrkesinriktad grundexamen under utbildningens gång. Anordnandet av utbildningen ska ske i samarbete med de övriga av övergångsskedets intressentgrupper, dvs. verkstäder, social- och hälsovårdsmyndigheter och anordnare av grundläggande utbildning. Genom de individuella valen ges möjlighet att t.ex. höja vitsord från den grundläggande utbildningen eller att delta i verkstäder inom ramen för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning.

3.2 De viktigaste förslagen

De nya handledande utbildningarna

Enligt förslaget ska den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare och den undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade (träning I) som avses i 3 § 2 mom. samt den i 3 § 3 mom. avsedda undervisningen i huslig ekonomi slås samman till en enhetlig utbildningshelhet för grundläggande yrkesutbildning. Benämningen på den nya utbildningshelheten är *handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning*. Den undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte som ordnas för gravt handikappade studerande (träning II) ska som utbildningshelhet separeras från den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, och benämningen på

den är *utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv*. Utbildningen är avsedd för de personer som på grund av sjukdom eller skada inte har möjlighet till en utbildning som syftar till examen.

Inom yrkesinriktade grundexamina som avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen kommer strukturen i allt större omfattning att betona kunnandet och examensdelarna. Samtidigt ska begreppet läroplansgrunder ersättas av begreppet examensgrunder. Det föreslås att dessa samma principer tas i bruk även för de handledande utbildningarna. Den handledande utbildningen ska bestå av moduler där tyngdvikten sätts på olika helheter av kunnande som ger handledning inför den grundläggande yrkesutbildningen. Dessa helheter får benämningen *utbildningsdelar*. I stället för begreppet läroplansgrunder ska begreppet *utbildningsgrunder* tas i bruk. Utbildningsstyrelsen fastställer utbildningsgrunderna för bägge förberedande utbildningar separat.

Målet för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är att ge de studerande behövliga färdigheter för antagning till en grundläggande yrkesutbildning samt att stödja studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. I utbildningsgrunderna bestäms om de utbildningsdelar som ska ingå i utbildningen. De handledande utbildningarna ska bestå av obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt av valbarhet inom utbildningsdelarna. Målet för de obligatoriska delarna är att ge de studerande de allmänna färdigheter som behövs för att ansöka till fortsatta studier och för att genomföra en grundläggande yrkesutbildning. Valfriheten ger dessutom möjlighet att beakta den studerandes individuella behov av kunnande samt intressen, t.ex. genom att utveckla sina språkkunskaper, förstärka sina färdigheter i att hantera vardagen eller ansöka till läroavtalsutbildning.

I början av utbildningen kartlägger man den studerandes individuella mål och gör upp en personlig studieplan (PSP) samt för de studerande som får specialundervisning även en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). På motsvarande sätt som i nuvarande praxis ska utbildningsanordnaren i sin läroplan bestämma vilka valbara utbild-

ningsdelar i utbildningsgrunderna den ska erbjuda de studerande. Enligt 14 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning som träder i kraft i augusti 2015 ska utbildningsanordnarens läroplan dock utarbetas så att den ger den studerande möjligheter att på ett individuellt sätt förvärva och påvisa kunnandet. Med ett individuellt sätt att förvärva kunnandet avses i bestämmelsen exempelvis att kunnandet vid behov förvärfas via andra utbildningsanordnarens utbildningsutbud.

Målet för kunnandet i den handledande utbildningen är t.ex. att stärka lärandet, t.ex. färdigheter i informationssökning, språkkunskaper för fortsatta studier och viktiga färdigheter för livslångt lärande. Utbildningens syfte är också att stärka den studerandes funktionsförmåga, såsom självkännedom och färdigheterna i det sociala livet och i vardagen. Stärkandet av funktionsförmågan ska även kunna utvidgas till undervisning som ges i rehabiliteringssyfte. Den handledande utbildningen ska även innehålla kännedom om yrken och arbetslivet, genom t.ex. arbetsplatsbesök och verkstadsverksamhet. För att klargöra planerna för framtiden ska man även kunna bekanta sig med olika former för genomförande och ordnande av utbildning, såsom läroavtalsutbildning och annan inlärning som sker på arbetsplatser. Som en del av utbildningen ska även kunna väljas yrkesinriktade eller gemensamma examensdelar från yrkesinriktade grundexamina.

Utbildningen för dem som behöver särskilt stöd ska tydligare än förut vara en separat helhet avsedd för sådana studerande vars mål enligt färdigheterna inte är att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Målet för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är att de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller skada ges undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

Utbildningens dimensionering och omfattning

Grunderna för dimensioneringen av en yrkesinriktad grundexamen som avläggs inom den grundläggande yrkesutbildningen ändras från och med hösten 2015 så att det tas i bruk kompetenspoäng enligt ECVET-

rekommendationen (European Credits for Vocational Education and Training). Det föreslås att kompetenspoäng i stället för studieveckor tas i bruk även inom de handledande utbildningarna.

Enligt ECVET-rekommendationen ska det för de läranderesultat som man kan förväntas uppnå på ett år inom yrkesutbildning på heltid tilldelas 60 kompetenspoäng. Enligt ECVET-systemets principer fastställs först poängen för hela examen. Av det totala antalet poäng för examen tilldelas därefter poäng för varje utbildningsmodul enligt deras relativa vikt av hela examen. Som utgångspunkt för fastställandet av det totala antalet poäng för en examen rekommenderas den formella studievägen till examen.

Omfattningen av de olika förberedande utbildningar som det föreskrivs om i den gällande lagstiftningen varierar från 20 studieveckor till 120 studieveckor. Tidsmässigt varar således de nuvarande förberedande utbildningarna från en termin (20 sv.) till tre läsår (120 sv.).

I samband med beredningen av reformen av de olika förberedande utbildningarna har man vägt olika alternativ mot varandra för att kunna bestämma utbildningens omfattning och tidslängd. För närvarande finns det en bestämd maximi- och minimiomfattning för de förberedande utbildningarna. Det föreslås dock att detta ändras så att det endast ska finnas en gräns som baserar sig på antalet kompetenspoäng, som visar att den studerande har uppnått den handledande utbildningens krav. Om den studerandes studier inom den handledande utbildningen omfattar färre poäng än detta, ska den studerande ges ett betyg över avlagda utbildningsdelar.

Det föreslås att längden på den handledande utbildningen ska vara ett läsår, vilket enligt ECVET-rekommendationen innebär att utbildningen kan omfatta 60 kompetenspoäng. Exempelvis för en sådan studerande som har slutfört den grundläggande utbildningen och som inleder studierna på hösten kan längden på ett läsår anses vara motiverad därför att den studerande kan få stöd under den handledande utbildningen med att i vårens gemensamma ansökan ansöka till en utbildning som syftar till examen samt därför att det hindrar att studievägen avbryts. Den

studerande behöver dock inte studera i den handledande utbildningen ett läsår, om han eller hon uppnår de färdigheter som behövs och redan under den handledande utbildningen övergår till en grundläggande yrkesutbildning som syftar till examen.

Den dimensionering som baserar sig på poängen enligt ECVET-rekommendationen är inte bunden till tiden för förvärvandet av kunnandet, utan till uppfyllandet av målen för kunnandet i en utbildningsmodul. Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom denna utbildning motsvarar 60 kompetenspoäng. Om den studerande har tidigare förvärvat kunnande, kan dock sådant kunnande som motsvarar 60 kompetenspoäng uppnås och visas på en kortare tid än genomsnittet. På motsvarande sätt kan tiden för att uppnå det kunnande som motsvarar 60 kompetenspoäng vara längre än genomsnittet för de studerande som behöver särskilt stöd. Enligt förslaget ska längden på den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning vara ett år, om inte den studerande av grundad anledning beviljas förlängning för genomförandet av utbildningen.

I enlighet med den princip som bygger på den ovannämnda ECVET-poängsättningen ska även omfattningen av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv vara 60 kompetenspoäng. Det kan dock finnas betydande skillnader mellan de studerandes inlärningsfärdigheter, vilket ska beaktas när det gäller längden på utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv. Som för närvarande ska således tiden för genomförandet av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv kunna variera från ett år till tre år. I den individuella planen för ordnandet av undervisningen får utbildningsanordnaren bestämma längden på utbildningen.

Längden på läroavtalsutbildningens förhandsperiod ska enligt åtgärdsförslagen från den arbetsgrupp som behandlade stärkandet av ungdomars läroavtalsutbildning och lärande på arbetsplatsen vara högst 20 studieveckor, vilket motsvarar cirka ett halv års studier. Enligt förslaget ska en sådan helhet som motsvarar läroavtalsutbildningens förhandsperiod i fortsättningen ingå i den handledande utbildningen för grundläggande yr-

kesutbildning, och den studerande ska kunna genomföra de utbildningsdelar som motsvarar läroavtalsutbildningens förhandsperiod under det att den handledande utbildningen pågår. Längden på den handledande utbildningen ska vara ett läsår, men en studerande som är inriktad på en läroavtalsutbildning ska när som helst under den handledande utbildningen ha möjlighet att övergå till en läroavtalsutbildning som syftar till examen, om en lämplig läroavtalsplats hittas. Den studerande har dock också möjlighet att fortsätta den handledande utbildningen genom att genomföra andra utbildningsdelar eller, om det visar sig att läroavtalsutbildningen inte är en ändamålsenlig utbildningsform för den studerande, att återvända till den handledande utbildningen.

De handledande utbildningarnas målgrupper

Den primära målgruppen för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning består av de ungdomar som har slutfört den grundläggande utbildningen och som behöver förbättra och få stöd i studiefärdigheterna samt få handledning och stöd i valet av utbildning och yrke. En annan viktig målgrupp består av de ungdomar som av olika skäl är utan utbildning och som inte har hittat sin plats i utbildningssystemet. Även sådana vuxna som behöver färdigheter för att kunna övergå till en grundläggande yrkesutbildning ska kunna delta i utbildningen. Till de vuxna målgrupperna hör särskilt invandrarna samt de personer som byter bransch eller utbildar sig på nytt och som har bristfälliga studiefärdigheter.

Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska främst rikta sig till de personer som inte har slutfört en utbildning på andra stadiet eller på högskolenivå efter den grundläggande utbildningen. När det gäller invandrare och andra specialgrupper kan det dock uppkomma sådana situationer där en handledande utbildning kan vara motiverad även om personen redan har avlagt en examen efter den grundläggande utbildningen. Det finns inga skäl att helt och hållet lämna denna målgrupp utanför den handledande utbildningen. Det föreslås dock att antagningsgrunderna preciseras så att sådana

personer som redan har avlagt en examen kan antas till en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning endast i undantagsfall. Vid bedömningen ska det beaktas huruvida den studerandes syfte är att avlägga en yrkesinriktad grundexamen efter den handledande utbildningen. När det gäller invandrare ska det också läggas vikt vid att språkkunskaperna i undervisningsspråket är tillräckliga redan vid ansökningen till den handledande utbildningen, så att man kan undvika att den handledande utbildningen används endast som en språk- eller integreringsutbildning.

Den arbetsgrupp som behandlade stärkandet av ungdomars läroavtalsutbildning och inläring på arbetsplatsen föreslog, att läroavtalsutbildningens förhandsperiod ska gälla de ungdomar under 25 år som saknar en examen efter den grundläggande utbildningen. Genom den valfrihet som ingår i den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning finns det också en möjlighet att inrikta sig på en utbildning som ger handledning för läroavtalsutbildningen. Däremot är det inte motiverat att inom den gemensamma utbildningen göra handledningen för läroavtalsutbildningen möjlig för en mer begränsad målgrupp än den övriga utbildningens målgrupp. Den huvudsakliga målgruppen för den handledande utbildningen är densamma som den målgrupp som har fastställts i utvecklingsprojektet gällande läroavtalsutbildningens förhandsperiod.

Målgruppen för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv motsvarar det alternativ som riktas till den undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte som gäller gravt handikappade studerande (träning II). Utbildningen riktas till sådana studerande som inte har som syfte att avlägga en yrkesinriktad grundexamen.

Antagning av studerande

Hösten 2013 togs den nya webbtjänsten studieinfo.fi i bruk. Tjänsten innehåller information om utbildningsutbud, och man kan också ansöka till utbildningar via den. Den förnyade söktjänsten användes första gången på hösten 2013 vid den gemensamma ansö-

kan till yrkesutbildning, vid vilken man ansökte till utbildning som började våren 2014.

I följande skede på våren 2014 tas sök- och valtjänsterna för den förberedande utbildningen efter den grundläggande utbildningen i bruk. I och med detta kommer den gemensamma ansökan att omfatta den i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) avsedda påbyggnadsundervisningen inom grundläggande utbildning (tionde klassen), den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare samt den i gymnasielagen (629/1998) avsedda förberedande utbildning för gymnasieutbildning som ordnas för invandrare och andra personer med främmande språk som modersmål. Avsikten är att den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska vara med hösten 2015 i gemensamma ansökan till den förberedande utbildningen efter den grundläggande utbildningen, dvs. vid ansökan till utbildning som börjar hösten 2015.

Ansökningen till den handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas inom specialundervisningen enligt en särskild utbildningsuppgift samt till utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv sker genom specialundervisningens gemensamma ansökan, som ordnas första gången på våren 2015. Vid den gemensamma ansökan för specialundervisningen ansöks även till den utbildning som syftar till examen och som ordnas enligt en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning. Vid den gemensamma ansökan för specialundervisningen kan ansökas samtidigt både till handledande utbildningar och till utbildning som syftar till examen, och till sammanlagt fem av de utbildningar som omfattas av denna ansökan. Under ansökningsprocessen kan utbildningsanordnaren bedöma vilken utbildningsform som är den ändamålsenligaste för sökanden. Ansökningsförfarandena ger också sökanden möjlighet att ansöka både till sådan handledande utbildning som ordnas vid specialläroanstalter och till sådan som ordnas inom den allmänna utbildningen.

Även efter ibruktageandet av de gemensamma ansökningsförfarandena är det möj-

ligt att inleda en handledande utbildning under ett pågående läsår. Syftet är att utveckla så flexibla förfaranden som möjligt, genom vilka den studerande under den handledande utbildningen kan övergå till utbildning som syftar till examen. Vid behov ska det under läsåret också vara möjligt att övergå från en examensutbildning till en handledande utbildning. Genom flexibla övergångar kan man hindra att studievägar avbryts.

Det är viktigt att en studerande som har inlett en handledande utbildning kan övergå från en handledande utbildning till en annan på ett så flexibelt sätt som möjligt, om det visar sig att den valda utbildningen inte är ändamålsenlig för den studerande. En studerande som har inlett en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, men som har som mål att övergå till en grundläggande yrkesutbildning som syftar till examen, ska kunna övergå till en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning så flexibelt som möjligt. Likaledes ska en studerande som har inlett en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning kunna övergå till en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, om det visar sig att detta är en lämpligare utbildning. Det är däremot inte ändamålsenligt att en och samma studerande genomför två handledande utbildningar efter varandra.

Enligt undervisnings- och kulturministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning (4/2013) ska det för påbyggnadsundervisning som omfattar minst 1 100 timmar, för en minst 20 studieveckor lång orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, för undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade, för utbildning för invandrare vilken förbereder för grundläggande yrkesutbildning, för undervisning i huslig ekonomi som ordnas i annan form än som grundläggande yrkesutbildning, för en linje på ett läsår vid en folkhögskola eller för minst 25 kurser inom en förberedande utbildning för gymnasieutbildning för invandrare och personer med främmande språk som modersmål ges 6 urvalspoäng vid den gemensamma ansökan. Motsvarande antagningsspoäng ska i framtiden ges även för en

sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv som omfattar minst 30 kompetenspoäng.

Bestämmelser om specialundervisning

Propositionen innehåller även förslag till precisering av lagstiftningen om specialundervisning. Bestämmelserna om specialundervisningens grunder eller dess finansiering ska inte ändras.

Det föreslås att nivån på bestämmelserna om specialundervisningen samt bemyndigandena ska ses över så att de motsvarar kraven i grundlagen, och samtidigt föreslås det också vissa terminologiska ändringar i bestämmelserna. Till lagen ska också fogas en definition av specialundervisningen samt en bestämmelse om målen för specialundervisningen. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om anpassningen av kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna samt bestämmelserna om rätten att söka ändring i förvaltningsbeslut ska förtydligas.

Finansiering

Vid finansieringen ska priset per enhet för handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning bestämmas som för närvarande genom gradering av det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning. Dessutom höjs priset per enhet för specialundervisning med 47 procent. Graderingskoefficienten för den nya handledande utbildningen ska bestämmas kostnadsneutralt så att de totala kalkylerade kostnaderna för den nya handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning motsvarar de totala kalkylerade kostnaderna för de utbildningar som slås samman till en ny utbildningshelhet. Denna graderingskoefficient ska användas inom sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas på något annat sätt än vid specialläroanstalter eller enligt en begränsad särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning.

Finansieringsgrunderna för sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas vid specialläroanstalter och enligt en begränsad särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning samt för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv ska motsvara de nuvarande finansieringsgrunder för utbildning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande som fastställs i 9 § i förordningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Enligt regeringens beslut om genomförande av det strukturpolitiska programmet ska reformen av finansieringssystemet för den grundläggande yrkesutbildningen träda i kraft 2017, så från och med 2017 ska finansieringen för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv bestämmas enligt det nya finansieringssystemet för yrkesutbildning.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Sammanläggningen av de förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning ska verkställas inom ramen för de anslag som har reserverats för den grundläggande yrkesutbildningen i rambeslutet och budgeten. Graderingskoefficienten för den nya utbildningen inverkar på beräkningen av priset per enhet. De föreslagna ändringarna får dock inga konsekvenser för statsfinanserna eller kommunalekonomin, eftersom priserna per enhet i enlighet med 23 § 2 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ska bestämmas så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som används som grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet.

Ibrukttagandet av den nya utbildningshelheten inverkar inte på fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna. Anordnandet av den handledande utbildningen innebär inte någon ny eller utvidgad uppgift för kommunerna, utan det är fråga om att förnya och sammanföra de befintliga utbild-

ningarna så att de bildar ändamålsenligare utbildningshelheter.

Vid beräkningen av graderingskoefficienten för den nya handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning har man använt de antal studerande, de pris per enhet och de graderingskoefficienter samt enligt dem beräknade kalkylerade kostnader som har använts som grund för beräkningen av priserna per enhet 2014. En ytterligare graderingskoefficient som beaktas är de studerande som får specialundervisning inom den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning och inom den förberedande utbildningen för invandrare och som inte får specialundervisning vid specialläroanstalter eller enligt en begränsad särskild utbildningsuppgift.

Enligt 25 § 4 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet bestäms priset per enhet för utbildningsanordnaren enligt ett med antalet studerande vägt medeltal som beräknas på basis av antalet studerande inom de olika utbildningsområdena och förberedande utbildningarna samt på basis av de graderade priserna per enhet för varje utbildningsområde och förberedande utbildning. Som grund för beräkningen av priserna per enhet 2014 har man använt antalet studerande enligt beräkningsdagen hösten 2013. Då studerade det 1 259 personer i den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, 926 studerande i undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade (träning I, andra än särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning), 1 708 studerande i den förberedande utbildningen för invandrare och 298 studerande i undervisningen i huslig ekonomi. Antalet studerande var sammanlagt 4 191, och 1 147 fick specialundervisning. De totala kalkylerade kostnaderna för dessa utbildningar uppgick 2014 till 41 155 000 euro. De i lagen angivna graderingskoefficienterna som har använts vid beräkningen av priset per enhet 2014 baserar sig på uppgifterna om de totala kostnaderna och faktiska kostnaderna för de förberedande utbildningar som anges i datainsamlingen om kostnaderna för 2008.

Den kostnadsneutrala graderingskoefficienten för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning som har räknats ut på basis av uppgifterna om antalet studerande hösten 2013 är 0,7931, och denna föreslås bli avrundad till 0,80. Om studerandeantalen motsvarar de studerandeantal som har använts vid beräkningen av priserna per enhet 2014, ökar de totala kalkylerade kostnaderna för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning med 360 000 jämfört med uppgifterna från 2014. I enlighet med 25 § 4 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet bestäms priset per enhet för utbildningsanordnaren enligt ett med antalet studerande vägt medeltal som beräknas på basis av antalet studerande inom de olika utbildningsområdena och antalet studerande inom förberedande utbildningar samt undervisning och handledning av handikappade samt på de skolvisa graderade priserna per enhet. Priserna per enhet enligt 23 § 2 mom. bestäms så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet inom ramen för anslaget för grundläggande yrkesutbildning i statsbudgeten. Med anslaget som anvisas för grundläggande yrkesutbildning i statsbudgeten finansieras såväl examensinriktad grundläggande yrkesutbildning som handledande utbildning vilket innebär att när det sammanlagda beloppet för den kalkylerade finansieringen för den handledande utbildningen ökar, minskar den sammanlagda kalkylerade finansieringen för examensinriktad grundläggande yrkesutbildning på motsvarande sätt. Ändringar i den procentuella graderingen innebär visserligen en intern allokering inom ramen för totalfinansieringen för den grundläggande yrkesutbildningen, men ökar inte det sammanlagda finansieringsbehovet.

Enligt förslaget ska den nya handledande utbildningshelheten för grundläggande yrkesutbildning träda i kraft den 1 augusti 2015, dvs. före utgången av finansåret. För utbildningen år 2015 har priserna per enhet för varje utbildningsanordnare räknats ut enligt den gällande lagen på basis av de antal studerande samt de graderingskoefficienter

för de nuvarande förberedande utbildningarna som gäller hösten 2014.

På basis av de föreslagna ändringarna har man gjort provberäkningar om de priser per enhet som bestäms för utbildningsanordnare, där man använt en graderingskoefficient på 0,79 och utgått från att uppgifterna om utbildningsanordnarens totala antal studerande samt fördelningen mellan utbildningen som syftar till examen och den handledande utbildningen kommer att motsvara uppgifterna och fördelningen enligt beräkningsdagen hösten 2013. På basis av provberäkningarna är det mindre än tio utbildningsanordnare vars finansiering för grundläggande yrkesutbildning ändras med över en procent, emedan ändringen är endast 0,1—0,2 procent för största delen av utbildningsanordnarna. De priser per enhet som bestäms för utbildningsanordnare på hösten 2014 föreslås inte bli ändrade trots de föreslagna ändringarna i denna proposition, eftersom fördelningen av finansieringen inte påverkas i stor grad.

I praktiken ändrar de nya handledande utbildningarna i viss mån vissa utbildningsanordnarens studerandestrukturer om utbildningsanordnaren inte får tillstånd att ordna handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning i fortsättningen. Innan alla nya beslut om tillstånd att ordna utbildning har beviljats går det dock inte att beräkna konsekvenserna för finansieringen exakt. Enligt bedömningarna är förändringarna dock rätt små för de flesta utbildningsanordnare, eftersom antalet studerande i förberedande utbildningar är rätt litet i förhållande till utbildningsanordnarnas totala antal studerande. De utbildningsanordnare vars antal, jämfört med det totala antalet studerande, är stort inom de förberedande utbildningarna eller inom undervisningen i huslig ekonomi kan dock påverkas i större grad.

Priserna per enhet för finansåret 2016 beräknas på basis av antalet studerande enligt beräkningsdagen hösten 2015. Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna kan utbildningsanordnarna på hösten 2015 inte längre anta nya studerande till de nuvarande förberedande utbildningar som det föreskrivs om i de gällande bestämmelserna. De studerande som redan har inlett sina studier har dock enligt övergångsbestämmelsen rätt att slut-

föra sina studier före utgången av 2015. På våren 2014 var det 1 250 nya studerande som inledde en förberedande utbildning. Antalet studerande som genomför studier inom de s.k. gamla förberedande utbildningarna bedöms uppgå till högst 1 000 på hösten 2015.

Det föreslås att de studerande som deltar i en sådan förberedande utbildning som omfattas av de bestämmelser som gäller för närvarande inte i regel ska beaktas vid fastställandet av priserna per enhet för 2016. Dessa utbildningar ska inte längre ordnas under finansåret 2016, och således ger ett pris per enhet som beräknas på basis av uppgifterna om antalet studerande hösten 2015 en bättre beskrivning av den utbildningsstruktur som ska genomföras under finansåret 2016. Vid beräkningen av priset per enhet för 2016 är det dock motiverat att medräkna de studerande inom den undervisning och handledning som ordnas i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande enligt en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning, eftersom inom den handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning samt inom utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv ska priset per enhet motsvara det pris som anges i gällande 9 § i förordningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Priset per enhet för dessa utbildningar är det genomsnittliga pris per enhet som föreskrivs för yrkesutbildning multiplicerat med 1,65. Vid de läroanstalter som getts en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning utgör de studerande i dessa utbildningar en betydande andel av läroanstalternas totala antal studerande, och därför kan det snedvrída priset per enhet om dessa studerande inte medräknas.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas och utbildningsanordnarnas verksamhet

Ibrukttagandet av de nya handledande utbildningarna förutsätter att läroplansgrunderna ändras. Utbildningsstyrelsen ska utarbeta utbildningsgrunder både för den handledande

utbildningen för grundläggande yrkesutbildning och för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv så att utbildningsanordnarna kan ta i bruk de nya utbildningsgrunderna vid lagens ikraftträdande. Dessutom ska studieveckorna såsom grund för dimensioneringen av studierna ersättas med kompetenspoäng, vilket ska tas i beaktande vid utarbetandet av utbildningsgrunderna. Utbildningsanordnarna ska beakta de nya grunderna samt ibrukttagandet av kompetenspoäng i sina läroplaner och studieadministrativa system. Inom de handledande utbildningarna ska kompetenspoängen tas i bruk samtidigt som de tas i bruk inom övrig grundläggande yrkesutbildning.

Reformen av de förberedande utbildningarna förutsätter också att de gällande tillstånden för att ordna utbildning förnyas. Tillstånden att ordna utbildning inom förberedande utbildningar och undervisning i huslig ekonomi upphör att gälla på grund av att de nya utbildningarna tas i bruk. Under hösten 2014 ska utbildningsanordnarna ansöka om nya tillstånd att ordna utbildning, men beslutet om dessa tillstånd kan ges först efter det att lagarna och förordningarna om den handledande utbildningen har godkänts, dvs. sannolikt vid ingången av 2015.

För närvarande har sammanlagt 84 utbildningsanordnare tillstånd att ordna förberedande utbildning eller undervisning i huslig ekonomi, och av dessa har 26 tillstånd att ordna endast en av de förberedande utbildningarna eller att ordna undervisning i huslig ekonomi. Undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för gravt handikappade (träning II) kan endast ordnas vid specialläroanstalter och sådana läroanstalter där den ordnas enligt en begränsad särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning. Sammanlagt 12 utbildningsanordnare har tillstånd att ordna träning II.

Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är en omfattande utbildningshelhet som innefattar element från alla de förberedande utbildningar och den undervisning i huslig ekonomi som finns för närvarande. Vid förnyandet av tillstånden att ordna utbildning ska förutom förutsättningarna att ordna utbildningen även den regiona-

la tillgången till och räckvidden på utbildningen beaktas.

Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ordnas ändamålsenligast i de läroanstalter som ansvarar för specialundervisningen för gravt handikappade, dvs. vid specialläroanstalter och de läroanstalter med en begränsad särskild uppgift för att ordna specialundervisning. Träning I ska slås samman med den handledande utbildningshelheten för grundläggande yrkesutbildning, och kommer således i fortsättningen inte att profileras som en utbildning som ges som specialundervisning. För att säkra flexibla övergångsmöjligheter för de studerande är det dock motiverat att även specialläroanstalterna och läroanstalterna med en begränsad särskild uppgift för att ordna specialundervisning ska kunna ordna handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Den handledande utbildningen ska i dessa fall ordnas som specialundervisning och i huvudsak riktas till sådana studerande som har som mål att övergå till en utbildning som ordnas som specialundervisning och som syftar till examen.

Det totala antalet studerande inom de förberedande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning förväntas inte ändras avsevärt på grund av sammanslagningen av utbildningarna. I undervisningen i huslig ekonomi deltar årligen några hundra sådana studerande som har slutfört gymnasiets lärokurs och som sannolikt inte ansöker till en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. I den förberedande utbildningen för invandrare har det dessutom deltagit sådana personer som redan har avlagt en examen eller som inte har tillräckliga språkkunskaper. Efter ibruktagandet av den nya utbildningshelheten kommer sannolikt en del av de som har deltagit i den förberedande utbildningen för invandrare inte att delta i handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, eftersom det för denna målgrupp är ändamålsenligare att delta i en språk- eller integreringsutbildning. Den nya mångsidiga handledande utbildningshelheten och särskilt den förhandsperiod för läroavtalsutbildningen som fortfarande ska ingå i den handledande utbildningen kan öka antalet studerande inom den handledande utbild-

ningen och locka sådana nya studerande som tidigare inte har intresserat sig för yrkesutbildning över huvud taget.

De nya handledande utbildningshelheterna förutsätter också att de bestämmelser som gäller behörigheten för lärare ändras. Enligt förslaget ska kravet på behörigheten för lärare inom den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning motsvara det som gäller för en person som ger orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare. Enligt 13 b § i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998) är den som har behörighet för lärare inom yrkesinriktade studier eller gemensamma studier enligt förordningen behörig att ge orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen samt utbildning som förbereder invandrare för den grundläggande yrkesutbildningen.

Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ges alltid som specialundervisning. Därför föreslås det att kravet på behörigheten för en person som ger sådan undervisning ska motsvara behörighetsförordningens krav på behörighet för lärare i yrkesinriktad specialundervisning. Enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet är behörig att meddela undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade enligt förordningen den som har en behörighet för lärare i specialundervisning. Nuvarande träning I ska sammanföras med den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för vilken det inte krävs behörighet för lärare i specialundervisning. Om den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ges som specialundervisning förutsätts det dock att kraven på speciallärarbehörighet i behörighetsförordningen uppfylls.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Genom att de nuvarande fyra förberedande utbildningar som är riktade till olika målgrupper slås samman till en enda utbildningshelhet skapas en klarare utbildningshel-

het för övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet. Utbildningen riktas till studerande som behöver ytterligare färdigheter för att övergå till fortsatta studier och avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv uppfyller det krav i grundlagen som ställs på det allmänna, enligt vilket var och en oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov ska säkerställas lika möjligheter att få även annan än grundläggande utbildning.

De ungdomar i den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning som har slutfört den grundläggande utbildningen blir således inte utan utbildning under övergångsskedet efter den grundläggande utbildningen, och tröskeln att övergå till en grundläggande yrkesutbildning blir lägre. Den nya handledande utbildningshelheten och särskilt den förhandsperiod för läroavtalsutbildningen som ingår i denna kommer troligen att intressera även sådana studerande som annars inte utbildar sig efter den grundläggande utbildningen. Såsom studieväg främjar den handledande utbildningen även det utbildningspolitiska mål som är att så många ungdomar som möjligt ska avlägga en yrkesinriktad examen efter den grundläggande utbildningen.

Även grunderna för antagning av studerande ska preciseras så att en person som tidigare redan har avlagt en examen eller en handledande utbildning endast ska kunna antas på grund av en särskild orsak. I nuläget har det särskilt i den utbildning som är avsedd för handikappade studerande uppstått sådana situationer där en studerande har genomfört flera förberedande utbildningar i följd. Syftet med en noggrannare begränsning av målgruppen är därför att förebygga onödig överlappande utbildning och att se till att studieplatserna riktas till de ungdomar och vuxna som behöver stärka sina färdigheter för fortsatta studier.

Den handledande utbildningen stöder och handleder ungdomarna i deras utbildnings- och yrkesval, vilket minskar avbrotten i yrkesutbildning och effektiviserar slutförandet av utbildning. I och med att systemet förtydligas och övergångsmöjligheterna blir flexibla kommer också antalet onödiga överlap-

pande utbildningar att minska och den totala utbildningstiden att förkortas, vilket ökar tillgången på utbildad arbetskraft och stöder förlängningen av tiden i arbetslivet.

Då bestämmelserna om anordnandet av specialundervisning preciseras blir bestämmelserna om specialundervisningen tydligare, praxisen vid olika läroanstalter enhetligare och studerandes rättsskydd bättre. Anpassningen av kraven på yrkesskicklighet, målen för kunnandet och bedömningen av kunnandet kan få betydande konsekvenser med tanke på sysselsättningen och behörigheten för fortsatta studier efter studierna. Syftet är att med beaktande av individuella mål och färdigheter trygga lika möjligheter att förvärva sådan yrkesskicklighet som förutsätts för sysselsättning.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Beredningen av de åtgärder som gäller förtydligandet av de förberedande utbildningarna inleddes vid undervisnings- och kulturministeriet samt Utbildningsstyrelsen våren 2012. Som utgångspunkt för beredningen gjordes SWOT analyser av alla utbildningar samt jämförelser av utbildningarnas uppgifter, mål och gemensamma värdegrund. I en separat utredning gjordes dessutom en analys av miljön inom de förberedande utbildningarna samt en utredning om uppföljningen av fortsättningen i fråga om de studerande som hade slutfört en sådan utbildning. Under beredningen ordnades det under åren 2012—2013 tre seminarier tillsammans med utbildningsanordnare samt ett mera omfattande informations- och samarbetsseminarium på hösten 2013. Seminarierna gav en möjlighet att samla utbildningsanordnarens och övriga samarbetsparters kommentarer och förslag som grund för arbetet.

Även tidigare utredningar och rapporter har använts i stor omfattning i beredningsarbetet. Utbildningsstyrelsen har regelbundet gjort lägesöversikter över den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, och en omfattande rapport gjordes senast år 2013 (Förberedande

utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, Uppföljningsrapporter om utbildningen 2013:2, Utbildningsstyrelsen). Den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning har redan under försökstiden 2006—2010 följts upp genom utredningarna om verkningarna, och resultaten av inledningsskedet för etablerandet av utbildningen har samlats i en rapport som publicerades 2013 (Vakinainen ammattistartin alkuvaihe, Raportit ja selvitykset 2013:7, Opetushallitus).

År 2013 utdelade Utbildningsstyrelsen av undervisnings- och kulturministeriet beviljade statsunderstöd till utbildningsanordnarens utvecklingsprojekt med syfte att producera en informationsbas för sammanslagningen av de förberedande utbildningarna. Dessa projekt gäller utveckling av den förberedande yrkesstarten före läroavtal, modulering av delarna i den förberedande utbildning som ska integreras, analysering av utbildningens målgrupper samt frågor som gäller anordnandet av den utbildning som ska integreras. Centrala mål är också att utreda möjligheterna till ett nätverkssamarbete. De utvecklingsprojekt som har beviljats statsunderstöd fortsätter ännu under 2015 och resultaten av dem kommer främst att kunna nyttjas vid utarbetandet av utbildningsgrunderna.

Utbildningsstyrelsen tillsatte i januari 2014 en projektarbetsgrupp med uppgift att bereda grunderna för de förberedande utbildningar som sammanslås. Avsikten är att Utbildningsstyrelsen ska kunna fastställa utbildningsgrunderna så fort som möjligt efter att lagändringarna gällande den handledande utbildningen har blivit stadfästa. Med tanke på utbildningsanordnarna är det motiverat att utbildningsgrunderna finns tillgängliga senast vid årsskiftet 2014—15 så att de utbildningar som enligt förslaget ska inledas den 1 augusti 2015 kan planeras på lokal nivå i god tid.

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Utbildningsstyrelsen. Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning den 19 augusti 2014.

5.2 Utlåtanden och hur de har beaktats

Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition har begärts av centrala intressentgrupper. Dessutom har begäran om utlåtande och utkastet till regeringspropositionen publicerats på undervisnings- och kulturministeriets webbplats för att även andra än de instanser som tog emot begäran om utlåtande får en möjlighet att ge ett utlåtande. Tidsfristen för lämnande av utlåtande löpte ut den 27 juni 2014. Det gavs sammanlagt 32 utlåtanden om utkastet till regeringens proposition.

Att sammanslå de förberedande utbildningarna på det sätt som föreslås i propositionen fick ett brett understöd i utlåtandena. I flera utlåtanden konstaterades det dock att sammanslagningen inte får försvaga de olika målgruppernas ställning. Särskilt betonades det att de handikappade och de studerande som i övrigt behöver särskilt stöd ska ha möjlighet att få handledande utbildning och det stöd de behöver för att slutföra utbildningen. I utlåtandena fäste man även uppmärksamhet vid att de vuxna invandrarna utgör en speciell målgrupp som genom den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska ges möjlighet att efter integreringsutbildningen uppnå de språkkunskaper och övriga färdigheter som behövs för att genomföra en grundläggande yrkesutbildning.

De föreslagna grunderna för antagning av studerande understöddes i utlåtandena. Man ansåg att begränsningen genom vilken personer som redan avlagt en examen inte i regel ska antas till utbildningen. Det ansågs dock viktigt att kunna avvika från denna huvudregel då när genomförandet av en handledande utbildning kan anses vara ändamålsenligt med tanke på personens färdigheter för fortsatta studier.

De förslag som gällde omfattningen av och längden på de handledande utbildningarna understöddes huvudsakligen. Flexibiliteten och valbarheten i genomförandet av den handledande utbildningen ansågs vara viktig. I vissa utlåtanden önskades det dock en precisering i fråga om huruvida utbildningsanordnaren bör erbjuda alla valbara utbildningsdelar till den studerande. Motiveringen i regeringspropositionen har preciserats när det gäller detta.

I fråga om beviljandet av tillstånden att ordna utbildning konstaterades det att utbildningens regionala täckning och tillgänglighet är viktig även i fortsättningen. I vissa utlå-tanden kritiserades den snäva tidtabellen för verkställandet av ändringarna samt för tillståndsansökningen, och därför föreslogs det att ändringarna ska anpassas till tidtabellerna för de övriga reformer som det har bestämts om i regeringens strukturpolitiska program. I

beslutet om genomförandet av regeringens strukturpolitiska program har det dock bestämts att den nya handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska tas i bruk på hösten 2015. Ibrukttagandet av de nya utbildningshelheterna förutsätter också att tillstånden att ordna utbildning ses över samtidigt som de nya utbildningshelheterna tas i bruk.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lag om grundläggande yrkesutbildning**

1 §. Tillämpningsområde. Enligt den gällande bestämmelsen i 1 mom. om tillämpningsområdet ska det i lagen om grundläggande yrkesutbildning bestämmas om grundläggande yrkesutbildning och om examina inom denna utbildning. De förberedande utbildningarna och undervisningen i huslig ekonomi definieras i 3 § i lagen, men de nämns inte särskilt i bestämmelsen om tillämpningsområdet. Lagen om grundläggande yrkesutbildning har genom den lagändring som träder i kraft den 1 augusti 2015 ändrats på så sätt att grundläggande yrkesutbildning definieras i 3 § 1 mom. som utbildning som genomförs enligt den av utbildningsanordnaren godkända läroplan som avses i 14 § och som leder till en yrkesinriktad grundexamen. För tydlighetens skull föreslås det att bestämmelsen om tillämpningsområdet preciseras så att där särskilt nämns att lagen även omfattar handledande utbildning som inte leder till examen.

3 §. Grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildning. I paragrafens 1 mom. finns en definition av grundläggande yrkesutbildning. Paragrafens 2 mom. innehåller en förteckning över de förberedande utbildningar för grundläggande yrkesutbildning som hör till lagens tillämpningsområde, och i 3 mom. föreskrivs det om undervisningen i huslig ekonomi. I bestämmelsen föreslås ändringar gällande ibruktagandet av de nya handledande utbildningarna, och rubriken föreslås bli ändrad så att den bättre motsvarar innehållet i den föreslagna bestämmelsen. I paragrafens 1 mom. föreslås det inga ändringar.

I paragrafens 2 mom. bestäms om de tillämpningsområdet hörande handledande utbildningar som inte leder till examen som kan ordnas. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan inom handledande utbildning som inte leder till examen ordnas handledande utbildning för grundläggande yrkesutbild-

ning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

I den gällande paragrafens 2 mom. konstateras det att det i samband med grundläggande yrkesutbildning kan ordnas annan verksamhet som nära anknyter till undervisningen. Denna bestämmelse föreslås bli flyttad till paragrafens 3 mom. Med annan verksamhet avses t.ex. biblioteks- och klubbverksamhet.

5 §. Utbildningens mål. Enligt den bestämmelse som träder i kraft i augusti 2015 föreskrivs i paragrafens 1 mom. om målen för den grundläggande yrkesutbildningen. I lagen föreslås bestämmelser om målen för de handledande utbildningarna. Enligt den föreslagna bestämmelsen är målet för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning att ge studerande färdigheter för antagning till en grundläggande yrkesutbildning samt att stärka studerandes förutsättningar för avläggande av en yrkesinriktad grundexamen. Målet för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är att de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller skada ges undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

Enligt paragrafens 4 mom. är målet för den grundläggande yrkesutbildning som ordnas för handikappade också att i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster främja en total rehabilitering av den studerande. Enligt 39 a § i lagen om yrkesutbildning ska man i utbildningssamarbetet iaktta vad som bestäms i lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Det föreslås att ordalydelsen i 4 mom. i paragrafen preciseras så att ordet handikappad ersätts med en studerande i behov av särskilt stöd. Syftet med den ändring som föreslås är inte att ändra bestämmelsens tillämpningsområde. Avsikten är att stryka begreppet handikapp som delvis upplevts som stämplande samt att precisera ordalydelsen så att den motsvarar bestämmelsens faktiska tillämpningsområde, eftersom behovet av rehabiliteringstjänster inte enbart är bundet till personens handikapp. Genom att ändra bestämmelsens ordalydelse strävar man även

efter att beskriva utbildningens mål, vilket är att främja en total rehabilitering av den studerande i fråga om alla de som använder rehabiliteringstjänster och alla de studerande som behöver särskilt stöd. Det behov av särskilt stöd som avses i bestämmelsen är inte beroende av det, om den studerandes undervisning ordnas som specialundervisning. Enligt 3 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning avser den grundläggande yrkesutbildningen sådan utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen, och därför ska bestämmelsen även preciseras så att målet om att främja en total rehabilitering inte endast gäller den grundläggande yrkesutbildningen, utan all den utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

12 §. *Grunder för dimensioneringen av examina och av handledande utbildningar.* Som grund för dimensioneringen ska enligt förslaget användas kompetenspoäng. Ändringar gällande detta föreslås i 12 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning som träder i kraft i augusti 2015. Även paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den bättre motsvarar den föreslagna paragrafens innehåll.

Enligt 1 mom. i paragrafen är grunden för dimensioneringen av yrkesinriktade grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen en kompetenspoäng. Paragrafens 1 mom. föreslås även innehålla dimensioneringen av de handledande utbildningarna samt av modulerna i dem.

Paragrafens 2 mom. föreslås även innehålla en bestämmelse om de handledande utbildningarnas omfattning. Enligt den föreslagna bestämmelsen är omfattningen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv 60 kompetenspoäng.

Enligt paragrafens 3 mom. motsvarar det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen 60 kompetenspoäng. Momentet innehåller även en bestämmelse som förpliktar utbildningsanordnaren att ordna den grundläggande yrkesutbildningen så att den studerande kan avlägga examen på en tid som motsvarar dess omfattning. I paragrafens 3 mom. föreslås att det kunnande som i ge-

nomsnitt förvärvats under ett år inom den handledande utbildningen ska motsvara 60 kompetenspoäng. Även handledande utbildning ska ordnas så att den studerande kan slutföra utbildningen på en tid som motsvarar dess omfattning.

Den dimensionering som baserar sig på kompetenspoängen är inte bunden till tiden för förvärvandet av kunnandet, utan till uppfyllandet av målen för kunnandet i en utbildningsmodul. Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom utbildningen ska motsvara 60 kompetenspoäng, men en studerande som behöver särskilt stöd kan behöva en längre tid än genomsnittet för att uppnå det kunnande som motsvarar 60 kompetenspoäng. Detta ska beaktas i utbildningens längd. Om studietiden föreskrivs i 31 § i lagen, och bestämmelserna om de handledande utbildningarnas studietider föreslås ingå i denna paragraf.

12 a §. *Grunder för dimensioneringen av examensdelar och utbildningsdelar i en handledande utbildning.* I lagens nya 12 a § som träder i kraft den 1 augusti 2015 föreskrivs om dimensioneringen av examensdelar i kompetenspoäng. Enligt den gällande bestämmelsen fastställs kompetenspoängen för examensdelarna utgående från vilken täckning, svårighetsgrad och betydelse det kunnande som ingår i examensdelarna har i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller hela examen. I bestämmelsen föreslås en bestämmelse om att motsvarande dimensioneringsgrund ska gälla även vid dimensioneringen av utbildningsdelarna.

12 c §. *Den handledande utbildningens uppbyggnad.* I lagen föreslås en ny 12 c § som ska innehålla bestämmelser om uppbyggnaden av den handledande utbildningen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den handledande utbildningen innehålla utbildningsdelar. Utbildningsdelarna är helheter av kunnande som baserar sig på målen för den handledande utbildningen. I bestämmelsen föreslås också ett bemyndigande enligt vilket det genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om de utbildningsdelar som ingår i handledande utbildning.

13 b §. *Grunder för handledande utbildning.* I lagen föreslås en ny 13 b § som ska innehålla bestämmelser om grunderna för den handledande utbildningen. Enligt 1 mom. i den föreslagna bestämmelsen fastställer Utbildningsstyrelsen grunderna för utbildningen, liksom den i nuläget fastställer grunderna för läroplanerna. Grunderna för utbildningen föreskrivs separat för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning och för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om sådant som hör till Utbildningsstyrelsens beslutanderätt och som ska fastställas i utbildningsgrunderna. Enligt paragrafens 1 mom. 1 punkt bestäms det i utbildningsgrunderna vilka utbildningsdelar som är obligatoriska eller valbara samt omfattningen av utbildningsdelarna i kompetenspoäng till de delar det inte bestäms om detta genom en förordning med stöd av 12 c §. Enligt 2 punkten i bestämmelsen bestämmer Utbildningsstyrelsen dessutom om målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna, dvs. om föremålen för bedömningen samt bedömningskriterierna.

14 §. *Utbildningsanordnarens läroplan.* Ordalydelsen i 1 mom. i paragrafen som träder i kraft i augusti 2015 ändras i fråga om terminologin så att grunderna för läroplanen för sådan annan utbildning som avses i 3 § ändras till grunderna för handledande utbildningar enligt 13 b §.

19 a §. *Specialundervisning.* I lagen föreslås en ny 19 a § som ska innehålla grunder, definition och mål gällande specialundervisningen. Enligt 20 § 1 mom. i den gällande lagen har studerande som till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan orsak är i behov av särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster rätt att få specialundervisning. I bestämmelsen förtecknas de bestämda grunderna till att en studerandes undervisning får ges som specialundervisning. Grunderna i bestämmelsen uppdelas noggrannare i Statistikcentralens klassificering. Statistikcentralens klassificering används då beslut om ordnande av specialundervisning fattas. Enligt denna klassificering är grunderna för specialundervisning följande:

1. gestaltnings-, uppmärksamhets- och koncentrationssvårigheter,
2. språkliga svårigheter,
3. interaktions- och beteendestörningar,
4. lindrig utvecklingsförsening,
5. svår utvecklingsförsening,
6. psykiska kroniska sjukdomar,
7. fysiska kroniska sjukdomar,
8. inlärningssvårigheter som är förknippade med autism och Aspergers syndrom,
9. rörelsesvårigheter och motoriska svårigheter,
10. hörselskada,
11. synskada, och
12. annan orsak som kräver specialundervisning.

Behoven av särskilt stöd hos den studerande som får specialundervisning varierar. Vanligen är grunden för specialundervisningen någon omständighet som orsakar inlärningssvårigheter och som kräver pedagogiskt stöd. Grunden för specialundervisning kan också vara en sådan skada eller sjukdom som kräver andra särskilda undervisnings- och studiearrangemang för att inläring och studerande ska vara möjligt.

Den gällande bestämmelsen om specialundervisning har delvis upplevts vara stämplande på grund av dess grunder och de ordalydelser som har använts. Således föreslås det att ordalydelserna i bestämmelsen ändras. I nya 19 a § 1 mom. i den föreslagna bestämmelsen utgörs grunderna för specialundervisningen av inlärningssvårigheter, skada eller sjukdom, vilket omfattar alla de grunder som anges i Statistikcentralens klassificering. Den försenade utvecklingen och störningarna i känslolivet i grunderna för specialundervisning, som för närvarande anges i bestämmelsen och som har upplevts vara stämplande, föreslås slopas, men de kan anses ingå i den föreslagna bestämmelsens övriga grunder. Dessutom ska ordalydelsen handikapp i den gällande bestämmelsen ersättas med ordet skada.

De föreslagna ändringarna betyder inte att tillämpningsområdet för specialundervisningen ändras eller utvidgas. I de förvaltningsbeslut som gäller ordnande av specialundervisning ska man fortfarande använda Statistikcentralens klassificering.

Bestämmelsen i gällande 20 § 1 mom. anger när den studerandes undervisning ska ges som specialundervisning, dvs. när den studerande har rätt att få specialundervisning. I bestämmelsen konstateras det att om den studerande på grund av en i bestämmelsen angiven orsak (handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller annan orsak) behöver särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster, ska undervisningen ges som specialundervisning. I 8 § 4 mom. i förordningen om yrkesutbildning preciseras dessutom att specialundervisning inte är sådan stödundervisning som ges tillfälligt i studierna till utvecklingsstörda eller elever som har lindriga inlärnings- eller anpassningssvårigheter.

Med särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster avses i praktiken sådana åtgärder med vilka man stöder inläringen och studierna. De särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster som tillhandahålls i samband med specialundervisningen bestäms på basis av varje enskild studerandes individuella behov. Gemensamt för dessa är att den studerande behöver särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för en längre tid eller regelbundet. Tillfällig stödundervisning är inte specialundervisning.

Bestämmelser om särskilda studiesociala förmåner i specialundervisning finns i 38 § i lagen. Enligt den bestämmelsen har en studerande som får specialundervisning rätt att få sådana biträdestjänster, övriga elevvårdstjänster samt särskilda hjälpmedel vilka är en förutsättning för studierna. Bestämmelser om de tjänster som hör till elevvårdstjänsterna finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013). Vad som avses med särskilda undervisnings- och elevvårdstjänster definieras i övrigt inte noggrannare i lagen.

Bestämmelserna om specialundervisning föreslås således bli ändrade så att det tydligare än för närvarande specificeras när behovet av stöd på grund av inlärnings- eller utvecklingsstörningar, skada eller sjukdom är sådant att undervisningen ska ges som specialundervisning. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 1 mom. i paragrafen ges specialundervisning om den studerande för en längre tid eller regelbundet behöver särskilt stöd i sitt lärande och sina studier. Som hittills anses tillfälligt särskilt

stöd och tillfällig handledning i studierna inte vara specialundervisning. Den föreslagna bestämmelsen ersätter 8 § 4 mom. i förordningen där det anges när den studerandes stöd inte anses vara specialundervisning.

Specialundervisningen är en del av det särskilda stöd som ges en studerande, och syftar till att möjliggöra inläring och studier enligt individuella mål och färdigheter. Behovet av specialundervisning ska fastställas individuellt för varje studerande och uppnåendet av målen ska stödjas individuellt genom en planlig och handledd inlärningsprocess. Specialundervisningen kan vid behov även kopplas till andra stödåtgärder samt rehabilitering. Enligt 5 § i lagen är utbildningens mål att i samarbete med producenterna av rehabiliteringstjänster främja en total rehabilitering av den studerande. En studerande som får specialundervisning har dessutom enligt 38 § i lagen rätt att få särskilda studiesociala förmåner, t.ex. biträdestjänster som krävs för studierna samt särskilda hjälpmedel.

I nya 19 a § 1 mom. föreslås en noggrannare definition av specialundervisning. Enligt den föreslagna bestämmelsen avses med specialundervisning planligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes individuella mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. Principen om att specialundervisningen ska basera sig på den studerandes individuella mål och färdigheter, som finns i Utbildningsstyrelsens examensgrunder, ska tas in i lagen. I bestämmelsen nämns att specialundervisningen även innefattar det planliga pedagogiska stöd till studerande som baserar sig på att stödja den studerandes delaktighet, att beakta den studerande som helhet samt att studierna ska vara planliga i början av studierna, under studiernas gång och vid slutförandet. Med särskilda undervisnings- och studiearrangemang avses olika arrangemang i fråga om tider, inlärnings- och arbetsmiljöer, individ- och gruppverkstäder, undervisningsmetoder, undervisningsmaterial, hjälpmedel och tekniska lösningar samt olika metoder och arrangemang för bedömning.

Enligt 8 § 3 mom. i den gällande förordningen preciseras det att undervisningen inom specialundervisning ska anpassas så att den studerande i så stor utsträckning som

möjligt uppnår samma kompetens som i annan yrkesutbildning. I Utbildningsstyrelsens examensgrunder konstateras det att man ska iaktta samma principer som vid bedömningen av övriga studerande då man bedömer en specialstuderande. Om en studerande i en examensdel inte uppnår de mål på nivå 1 som anges i examensgrunderna, kan undervisningen anpassas. I sådana fall ska även bedömningen vara i proportion med de anpassade kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. Det är utbildningsanordnaren som ska utarbeta de krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet samt bedömningskriterier som ska anpassas i examensdelen. På basis av den studerandes förutsättningar kan målen anpassas antingen för hela undervisningen eller endast för en eller några examensdelar.

Paragrafens 2 mom. ska innehålla en bestämmelse om anpassningen av kraven på yrkesskicklighet, målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet. I den föreslagna bestämmelsen ska det primära målet för specialundervisningen nämnas, vilket är att den studerande, med hjälp av den stöd han eller hon får, ska kunna uppnå de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Ifall utbildningsanordnaren konstaterar att det kunnande som förutsätts i examensgrunderna inte kan uppnås trots stödåtgärderna, kan kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet anpassas. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska anpassning dock kunna användas endast i den omfattning det är nödvändigt med tanke på den studerandes individuella mål och färdigheter. Anpassningen är av betydelse med tanke på den yrkesskicklighet och behörighet för fortsatta studier som krävs för sysselsättning, och således är det motiverat att begränsa användningen av anpassning endast till de situationer där det trots stödåtgärder inte är möjligt att uppnå de krav som anges i examensgrunderna.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan målen för kunnandet enligt grunderna för handledande utbildning inte anpassas. Anpassningsmöjligheten behövs inte eftersom avläggandet av utbildningsdelar som följer grunderna för utbildningen i regel inte förutsätter uppnående

av en viss kunnandenivå inom handledande utbildningar. Målen för kunnandet inom handledande utbildningar bygger på den studerandes individuella val, mål och färdigheter.

Enligt 20 § 3 mom. i den gällande bestämmelsen kan i specialundervisning göras avvikelser från lagen och en förordning som utfärdats med stöd av den, enligt vad som bestäms i grunderna för läroplanen eller grunderna för examen. Detta innebär att Utbildningsstyrelsen får ett omfattande bemyndigande att bestämma om de avvikelser som får göras i specialundervisning, men bestämmelsen uppfyller inte de krav om noggrann avgränsning som anges i bemyndigandet i grundlagen. I praktiken görs det i specialundervisningen avvikelser från examensgrundernas krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet.

Enligt gällande praxis har Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna bestämt till vilka delar man inte får avvika från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet på basis av den anpassning som avses i 8 § 3 mom. i förordningen om yrkesutbildning. Därför föreslås det i 4 mom. i paragrafen ett bemyndigande enligt vilket Utbildningsstyrelsen kan bestämma i examensgrunderna till vilka delar avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för den anpassning som avses i 19 a § 2 mom. Denna bestämmelse behövs särskilt om det inom en yrkesbransch finns mycket viktiga krav på yrkesskicklighet som ska uppfyllas för att få sköta en viss arbetsuppgift. I sådana fall kan Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna bestämma till vilka delar kraven på yrkesskicklighet inte får anpassas för att kunna avlägga en examensdel. I övrigt bestämmer utbildningsanordnaren om anpassning i den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas.

20 §. Beslut om specialundervisning. I lagens 20 § sammanslås de bestämmelser som gäller beslut om specialundervisning. Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den motsvarar paragrafens innehåll.

Enligt gällande 20 § 1 mom. ska det för en studerande som får specialundervisning utarbetas en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). Enligt 8 § 1 mom. i

förordningen om yrkesutbildning ska den individuella planen för ordnandet av undervisningen innehålla uppgifter om den examen som avläggs, de examensgrunder som ska iakttas i undervisningen, examens omfattning, den studerandes individuella läroplan, grunderna för specialundervisning, vilka särskilda i studierna behövliga undervisnings- och elevvårdstjänster som ges den studerande samt vilka andra individuella service- och stödåtgärder den studerande är föremål för.

Enligt 44 § 3 mom. kan det begäras omprövning hos regionförvaltningsverket, om beslutet gäller den individuella plan för ordnandet av undervisningen som det föreskrivs om i 20 §. Enligt 44 § 1 mom. får ändring i ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen, om beslutet gäller en sådan fördel och rätt som det föreskrivs om i 38 §. I 38 § i lagen föreskrivs om studiesociala förmåner i specialundervisning.

De gällande bestämmelserna om de förvaltningsbeslut som ska fattas i samband med ordnande av specialundervisning samt om ändringsökandet i anknytning till dessa beslut är otydliga. IP är enligt 44 § 3 mom. ett överklagbart förvaltningsbeslut. Till karaktären är dock IP såväl ett förvaltningsbeslut gällande specialundervisningen som en plan gällande verkställandet av specialundervisningen, som innehåller uppgifter om ordnandet av specialundervisningen för den studerande.

IP-planen ska i första hand innehålla grunden för specialundervisningen samt den personliga studieplanen. I den personliga studieplanen bestäms den studerandes individuella mål samt bedömningskriterierna ifall kraven på yrkesskicklighet har anpassats. Med tanke på detta är således bestämmelsen om ändringsökande i 44 § 3 mom. ändamålsenlig.

Enligt bestämmelsen i 8 § i förordningen ska IP även innehålla uppgifter om studiesociala förmåner. Bestämmelsen om ändringsökandet i fråga om de studiesociala förmånerna finns dock separat i 44 § 1 mom. i lagen, och enligt den är det förvaltningsdomstolen som är besvärmyndighet och inte regionförvaltningsverket. I fråga om detta är därmed bestämmelsen i 44 § 3 mom. om ändringsökande otydlig och motstridig. Vi-

dare ska IP enligt bestämmelsen i förordningen ange vilka andra individuella service- och stödåtgärder den studerande är föremål för, som inte bestäms av utbildningsanordnaren och för vars eventuella rätt att söka ändring det föreskrivs om annanstans i lagstiftningen. Även i fråga om detta är bestämmelsen om ändringsökandet otydlig och motstridig.

Beslut om specialundervisningen fattas även inom den grundläggande utbildningen. Enligt 17 § i lagen om grundläggande utbildning ska beslut om särskilt stöd fattas skriftligen av utbildningsanordnaren. I 17 a § i lagen om grundläggande utbildning föreskrivs om den individuella planen för ordnandet av undervisningen, som utarbetas för att verkställa ett beslut gällande särskilt stöd. Endast det beslut om särskilt stöd som nämns i 17 § är ett överklagbart beslut. I fråga om den individuella planen för ordnandet av undervisningen kan det enligt bestämmelserna i lagen om grundläggande utbildning inte sökas ändring.

Den juridiska ställningen gällande ett överklagbart förvaltningsbeslut som gäller den IP-plan som ska utarbetas i yrkesinriktad specialundervisning behöver preciseras. Yrkesutbildningens längd, olikheterna i verksamhets- och inlärningsmiljöerna, de breda befintliga möjligheterna till att skapa individuella studie- och sysselsättningsvägar samt den yrkesinriktade specialundervisningens särdrag är dock inte direkt jämförbara med strukturerna inom den grundläggande utbildningen och med den specialundervisning som ges inom denna. Därför kan inte de bestämmelser i lagen om grundläggande utbildning som gäller specialundervisningen samt förvaltningsbesluten i fråga om den tillämpas som sådana på den specialundervisning som anknyter till yrkesutbildningen.

I 20 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning föreslås en bestämmelse enligt vilken utbildningsanordnaren beslutar om den studerandes undervisning ska ordnas som specialundervisning samt om den anpassning som det föreskrivs om i 19 a § 2 mom. i lagen. Även bestämmelsen om överklagbarheten i 44 § 3 mom. i lagen föreslås bli preciserad på motsvarande sätt. Rätten att söka ändring i fråga om IP-planer be-

gränsas så att den beror på om undervisningen ordnas som specialundervisning samt på eventuell anpassning. Med tanke på den studerandes rättsskydd är det viktigt att få söka ändring i fråga om huruvida specialundervisningen ska ordnas i samband med undervisningen eller inte. Det är också viktigt att ha rätt att söka ändring i fråga om eventuell anpassning. En motsvarande rätt att söka ändring gäller även besluten i fråga om särskilda studiearrangemang, vilka till karaktären kan jämföras med den anpassning som används i specialundervisning. I fråga om arrangemangen gällande genomförandet av specialundervisningen har man inte rätt att söka ändring. Med att bestämma över genomförandet avses beslut om olika omständigheter i anknytning till ordnandet av undervisningen, t.ex. tids-, inlärnings- och arbetsmiljöarrangemang, samt beslut om undervisningsmetoder.

På motsvarande sätt som nu föreskrivs det dessutom i 1 mom. i paragrafen att utbildningsanordnaren ska utarbeta en individuell plan för ordnandet av undervisningen för den studerande som får specialundervisning. Planen ska uppdateras vid behov. Behovet att ordna specialundervisning och att utarbeta en IP-plan kan uppkomma genast i början av studierna eller först senare under studiernas gång. Särskilt behovet av anpassning är inte alltid känt genast vid studiernas början. Därför uppdateras IP-planen vid behov under studiernas gång. Om det bestäms om nya anpassningsåtgärder i samband med uppdaterandet av IP, är beslutet i fråga om dessa ändringar överklagbart.

I lagens 20 § 1 mom. föreslås även ett bemyndigande enligt vilket det genom en förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om utarbetandet av och innehållet i den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas. Bestämmelserna på förordningsnivå behövs för att IP även i framtiden ska fungera som en handling där man sammanför de stödåtgärder och arrangemang som behövs för att ordna undervisningen för en studerande som ska få specialundervisning. IP-planen används också som grund för att bestämma om finansieringen av yrkesutbildningen, och därför ska det av IP åtminstone framgå vad som ska ordnas med

den finansiering som beviljas utbildningsanordnaren för specialundervisningen.

Enligt förvaltningslagens (434/2003) huvudregel ska en part höras innan ärendet avgörs. Enligt 34 § 2 mom. 3 punkten i förvaltningslagen får ett ärende avgöras utan att en part hörs, om ärendet gäller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på bedömning av sökandens egenskaper. I samband med beslutet om ordnande av specialundervisning samt utarbetandet av IP-planen är det dock viktigt att höra den studerande och vid behov den studerandes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Därför föreslås det i lagen en bestämmelse som gäller denna skyldighet att höra en part.

Enligt 9 § i lagen om yrkesutbildning ska i tillståndet att ordna utbildning anges utbildningsuppgiften och de nödvändiga bestämmelserna om bl.a. särskilda utbildningsuppgifter. Enligt gällande 20 § 2 mom. kan undervisnings- och kulturministeriet med stöd av 9 § bestämma att utbildningsanordnaren har som särskild utbildningsuppgift att sörja för ordnandet av specialundervisning, undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband med specialundervisning samt utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen. Ändringarna gällande de förberedande utbildningarna ska tas i beaktande i bestämmelsens ordalydelse. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan undervisnings- och kulturministeriet bestämma att utbildningsanordnaren ska ha som en särskild utbildningsuppgift att sörja för ordnande av specialundervisning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Dessutom föreslås det att bestämmelsens ordalydelse preciseras så att den särskilda utbildningsuppgiften ska gälla att sörja för specialundervisning och inte för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter i anknytning till undervisningen i allmänhet.

21 §. Särskilda studiearrangemang. Enligt den gällande bestämmelsen kan studierna delvis ordnas på annat sätt än vad som bestäms och föreskrivs i lagen eller med stöd av den, om villkoren i bestämmelsen uppfylls. Bestämmelsens ordalydelse ger ett rätt omfattande bemyndigande att avvika från bestämmelserna och föreskrifterna, men i prak-

tiken är syftet med bestämmelsen att möjliggöra avvikelser från de krav som anges i examens- och utbildningsgrunderna. Således föreslås det att bestämmelsens ordalydelse preciseras så att den motsvarar dess faktiska tillämpningsområde. Dessutom ska bestämmelsen preciseras så att det konstateras att särskilda studiearrangemang är sådana arrangemang som inte vidtas inom ramen för specialundervisningen.

Paragrafens 1 mom. 1 punkt föreslås bli preciserad terminologiskt så att grunderna för läroplanen ersätts med utbildningsgrunder. Paragrafens 1 mom. 2 punkt motsvarar den gällande bestämmelsen.

I paragrafen föreslås också en bestämmelse om målen för användningen av de särskilda studiearrangemangen samt om i vilken omfattning det på grund av de särskilda studiearrangemangen är möjligt att avvika från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Motsvarande bestämmelser föreslås även gällande specialundervisningen i 19 a §.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. i paragrafen är målet för de särskilda studiearrangemangen att den studerande kan avlägga examen eller genomföra utbildningen även om han eller hon på grund av de orsaker som avses i 1 mom. till någon del inte kan uppnå kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Särskilda studiearrangemang ska få användas då den studerande inte har ett egentligt behov av specialundervisning, men då kraven enligt examens- eller utbildningsgrunderna till vissa delar är orimliga med hänsyn t.ex. till den studerandes tidigare kunnande eller till hälsotillståndet. I sådana fall möjliggör användningen av särskilda studiearrangemang att denna omständighet inte hindrar slutförandet av en examen eller utbildning, även om vissa krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet inte kan uppfyllas.

I paragrafens 2 mom. föreslås det dock även att tillämpningsområdet för de särskilda studiearrangemangen ska avgränsas. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet få göras endast i den omfatt-

ning det är nödvändigt på grund av de skäl som avses i 1 mom. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 19 a § 2 mom. i fråga om anpassningen i samband med specialundervisning. Även i 19 a § 2 mom. ska användningen av anpassning begränsas till nödvändiga fall.

Den gällande lagen innehåller inte någon uttrycklig bestämmelse om beslutet om särskilda studiearrangemang. Enligt 44 § 3 mom. kan det dock begäras omprövning hos regionförvaltningsverket, om beslutet gäller de särskilda studiearrangemang som det föreskrivs om i 21 §. Paragrafens 3 mom. föreslås även innehålla en bestämmelse om beslut om särskilda studiearrangemang.

I samband med beslut om särskilda studiearrangemang är det viktigt att höra den studerande och vid behov den studerandes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Således föreslås det i 3 mom. i paragrafen en bestämmelse om hörandet av en part. Kravet om hörande av en part motsvarar det krav om hörande som gäller vid beslut om specialundervisning. I samband med särskilda studiearrangemang krävs hörandet däremot inte, om de särskilda studiearrangemangen baserar sig på den studerandes förslag och arrangemangen verkställs i enlighet med den studerandes förslag. Bestämmelsen motsvarar en motsvarande bestämmelse om särskilda studiearrangemang som finns i 18 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning och i 13 § 2 mom. i gymnasielagen.

I 4 mom. i paragrafen föreslås det ett bemyndigande enligt vilket Utbildningsstyrelsen kan bestämma i examens- eller utbildningsgrunderna till vilka delar avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för de särskilda studiearrangemang som avses i 21 § i lagen. I 19 a § 4 mom. i lagen finns en motsvarande bestämmelse om anpassningen av kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inom specialundervisningen.

23 §. Försök. I paragrafens 2 och 4 mom. som träder i kraft i augusti 2015 ska göras terminologiska ändringar. Paragrafens ordalydelse ändras så att den utbildning som avses i 3 § ersätts med handledande utbildning och grunderna för läroplan med utbildningsgrunder.

24 a §. *Principer för bedömning av den studerandes inläring och kunnande.* Ordalydelsen i paragrafens 1 mom. som träder i kraft i augusti 2015 ändras terminologiskt så att grunderna för läroplanen ersätts med utbildningsgrunder.

25 §. *Bedömning av den studerandes kunnande.* Enligt 1 mom. i den paragraf som träder i kraft i augusti 2015 bedöms den studerandes kunnande genom att jämföra det med det kunnandet som fastställs i examensgrunderna eller grunderna för läroplanen. Om det gjorts avvikelser i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i grunderna på grund av anpassning med anknytning till specialundervisning eller på grund av sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 §, kan den studerandes kunnande dock i praktiken inte bedömas genom att jämföra det med kraven enligt examens- eller utbildningsgrunderna, utan då ska kunnandet bedömas i förhållande till den studerandes individuella krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet som härletts ur examens- eller utbildningsgrunderna. Således föreslås i 1 mom. i paragrafen en bestämmelse enligt vilken den studerandes kunnande i sådana situationer ska bedömas genom att jämföra det med den studerandes individuella mål. I specialundervisningen fastställs den studerandes individuella mål i IP-planen. Vid användning av särskilda studiearrangemang fastställs de individuella målen i den personliga studieplanen, dvs. i PSP.

Dessutom ska ordalydelsen i 1 mom. i paragrafen ändras terminologiskt så att grunderna för läroplanen ersätts med utbildningsgrunder. Ordalydelsen i 3 mom. i paragrafen ändras terminologiskt så att studieprestationer inom annan utbildning som avses i 3 § ersätts med handledande utbildningsdelar.

Enligt den gällande bestämmelsen i 3 mom. ska genom statsrådets förordning beskrivas om skalan för bedömningen av kunnandet. Enligt 10 § 2 mom. i den gällande förordningen om grundläggande yrkesutbildning ska den studerandes godkända studieprestationer och kunnande bedömas med tillämpning av skalorna berömlig (3), god (2) och nöjaktig (1). Yrkesprov i specialundervisning kan dock enligt bestämmelsen även bedömas verbalt. Det är dock ändamålsenligt

att även annat kunnande kan bedömas verbalt i specialundervisningen. Möjligheten att göra en verbal bedömning behövs i praktiken då krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet i examensdelar har anpassats, eftersom ett numeriskt vitsord i sådana fall inte motsvarar ett vitsord enligt den allmänna bedömningsskalan. Bestämmelsen om bedömningsskalan i specialundervisningen föreslås således bli ändrad så att den studerandes kunnande alltid ska bedömas även verbalt förutom numeriskt ifall kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna har anpassats.

Enligt 10 § 4 mom. i den gällande förordningen får det vid orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen samt vid undervisning i huslig ekonomi göras avvikelser från förordningens grunder för bedömning enligt vad som bestäms i de av Utbildningsstyrelsen fastställda grunderna för läroplanen. Trots detta föreslås det att bestämmelserna preciseras så att det även i fråga om bedömningsskalan för de handledande utbildningarna får utfärdas närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet.

I de utbildningsdelar som ingår i de handledande utbildningarna för grundläggande yrkesutbildning bedöms i regel sådant kunnande där det inte är motiverat att använda en bedömningsskala som beskriver nivån på kunnandet. Inom handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning föreslås det således att utbildningsdelarna ska godkännas som slutförda utan vitsord (avlagd). Om en studerande genomför examensdelar inom en yrkesinriktad grundexamen under en handledande utbildning, ska dessa dock alltid bedömas enligt bedömningsskala 1—3 i enlighet med förordningen.

Till förordningen ska även fogas en bestämmelse om bedömningen inom den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv samt dess mål för kunnandet baserar sig på den studerandes individuella mål och färdigheter. Användningen av denna skala för bedömning av nivån på kunnandet ger dock inte en enhetlig bild av olika studerandes kunnande. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska således ut-

bildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv alltid bedömas verbalt.

25 b §. *Beslut om bedömningen av kunnandet.* Ordalydelsen i 1 mom. i paragrafen som träder i kraft i augusti 2015 ändras terminologiskt så att annan utbildning som avses i 3 § ersätts med handledande utbildning.

25 e §. *Betyg.* Enligt paragrafens 1 mom. som träder i kraft i augusti 2015 ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg efter att den studerande med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. I bestämmelsen sägs dessutom att ett examensbetyg även får ges till en studerande som i studierna följt sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 §. I fråga om de särskilda studiearrangemangen är bestämmelsen dock otydlig.

Om sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 § används i studierna, görs det alltid på något sätt avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet kan även anpassas inom specialundervisningen, men i den gällande bestämmelsen hänvisas det endast till de särskilda studiearrangemangen enligt 21 §. Enligt de gällande grunderna för läroplanen som Utbildningsstyrelsen har utarbetat ska anpassningen alltid antecknas i betyget. Anteckningarna om anpassning är viktiga, eftersom de ger information om att kunnandet hos den studerande som har avlagt examen inte till alla delar motsvarar det kunnande som anges i examensgrunderna.

Därför föreslås det att bestämmelserna preciserar till den del de gäller hur anpassningen i specialundervisningen och i de särskilda studiearrangemang som avses i 21 § inverkar på de betyg och betygsuppgifter som ges till den studerande. Bestämmelsen om särskilda studiearrangemang i 1 mom. i paragrafen ska strykas. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom. där det föreskrivs om det betyg som ska ges en studerande då den studerande på grund av anpassning enligt 19 a § eller sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 § inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. Då får utbildningsanordnaren inte ge ett examensbetyg. Ett betyg över avlagda examens-

delar får inte heller ges för sådana examensdelar i vilka den studerande inte har uppnått centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. Anpassning eller särskilda studiearrangemang betyder dock inte alltid att ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar inte får ges. Utbildningsanordnaren ska bedöma huruvida centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet har uppnåtts.

Den studerande ska i alla situationer få något slags intyg över den utbildning som han eller hon har genomfört. Om det på basis av utbildningsanordnarens bedömning inte kan ges ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett intyg över den studerandes kunnande.

Ordalydelsen i paragrafens 2 och 3 mom. ändras terminologiskt så att de nya handledande utbildningarna beaktas. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. i paragrafen ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över slutförd utbildning, när den studerande har slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. i paragrafen ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar, om den studerande säger upp sin studieplats före den handledande utbildningen har slutförts. Ett betyg över avlagda utbildningsdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Ett sådant betyg över slutförd utbildning som avses i 2 mom. i paragrafen ska ges endast om den studerande har slutfört en utbildning omfattande 60 kompetenspoäng enligt utbildningsgrunderna. Om en studerande säger upp sin studieplats före utbildningen har slutförts, ska utbildningsanordnaren ge ett sådant betyg över avlagda utbildningsdelar som avses i 3 mom. i paragrafen.

Ordalydelsen i paragrafens 2 och 3 mom. ändras terminologiskt så att de nya handledande utbildningarna beaktas. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. i paragrafen ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över slutförd utbildning, när den studerande har slutfört en handledande ut-

bildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. i paragrafen ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar, om den studerande säger upp sin studieplats innan den handledande utbildningen har slutförts. Ett betyg över avlagda utbildningsdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Ett sådant betyg över slutförd utbildning som avses i 2 mom. i paragrafen ska ges endast om den studerande har slutfört en utbildning omfattande 60 kompetenspoäng enligt utbildningsgrunderna. Om en studerande säger upp sin studieplats före utbildningen har slutförts, ska utbildningsanordnaren ge ett sådant betyg över avlagda utbildningsdelar som avses i 3 mom. i paragrafen.

Paragrafens 4 mom. innehåller ett bemyndigande enligt vilket det genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i betyg och undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen. I förordningen föreslås en bestämmelse om att det av betyget ska framgå om det genom anpassning i specialundervisning eller genom sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 § har gjorts avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examensgrunderna.

27 §. Grunderna för antagning av studerande. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om allmän behörighet för antagning till en grundläggande yrkesutbildning. Enligt ordalydelsen i den gällande bestämmelsen gäller bestämmelsen endast de personer som söker till en utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen. Enligt etablerad praxis har dock de behörighetskrav som definieras i 1 mom. i paragrafen tillämpats även vid antagningen av studerande till de förberedande utbildningarna, eftersom dessa utbildningar är avsedda för dem som har slutfört den grundläggande utbildningen. I bestämmelsen föreslås därför att de grunder för antagning av studerande som anges i 1 mom. i paragrafen ska tillämpas även vid antagningen av studerande till handledande utbildning.

Enligt bestämmelsen kan som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad

grundexamen eller som studerande till handledande utbildning antas den som har slutfört den grundläggande utbildningen eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs. Som för närvarande kan som studerande även antas någon annan som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara studierna. Med någon annan person avses en sådan person som enligt lagen om grundläggande utbildning inte längre är läropliktig, men som inte har ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen.

27 c §. Grunderna för antagning av studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. I lagen föreslås en ny 27 c § där det föreskrivs om grunderna för antagning av studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Bestämmelsen kompletterar bestämmelserna i 27 § om de allmänna grunderna för antagningen av studerande. Bestämmelsen gäller inte antagningen av studerande till utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. På utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv tillämpas grunderna i 27 §.

I gymnasielagens 20 § 2 mom. föreskrivs det om grunderna för antagning av studerande till utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning. Grunderna för handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ska i tillämpliga delar motsvara de i gymnasielagen föreskrivna grunderna för antagning av studerande till utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Bestämmelsen gäller inte antagningen av studerande till den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna bestämmelsen förutsätter antagning av en studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning utöver vad som bestäms i 27 § 1 mom. att den som ansöker om att bli studerande inte har avlagt en examen eller en förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen. Enligt 1 punkten i den föreslagna bestämmelsen kan som studerande inte antas en sådan person som har avlagt en sådan examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller en motsvarande examen på

denna nivå. I lagens 17 § föreskrivs det om motsvarande examina vars nivå motsvarar studentexamensnivån. Enligt den bestämmelsen ger International Baccalaureate-examen, Reifeprüfung-examen samt europeisk studentexamen vid Europaskolorna samma rättigheter som avläggandet av en sådan examen som avses i 18 § i gymnasielagen och i lagen om anordnande av studentexamen.

Enligt 1 b-punkten i den föreslagna bestämmelsen kan som studerande inte antas en person som har slutfört en yrkesinriktad grundexamen eller en handledande utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller någon motsvarande tidigare examen eller utbildning. Med handledande utbildning avses både handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Med tidigare utbildning som motsvarar handledande utbildning avses olika förberedande utbildningar som avses i 3 § 2 mom. i den gällande lagen, dvs. orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare samt undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade. Den undervisning i huslig ekonomi som avses i 3 § 3 mom. i den gällande lagen är dock inte sådan tidigare utbildning som motsvarar den handledande utbildningen, eftersom det lagstadgade syftet med undervisningen i huslig ekonomi inte är att förbereda för grundläggande yrkesutbildning.

Enligt 1 c-punkten i den föreslagna bestämmelsen kan som studerande inte antas en person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) eller motsvarande tidigare examen. Enligt 1 d-punkten i den föreslagna bestämmelsen kan som studerande inte antas en person som har avlagt en högskoleexamen. Med högskoleexamen avses lägre och högre högskoleexamina samt påbyggnadsexamina som har avlagts vid universitet och andra högskolor samt yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina som har avlagts vid yrkeshögskolor.

I 1 e-punkten i den föreslagna bestämmelsen föreskrivs att som studerande inte heller kan antas en person som har avlagt en utländsk examen som motsvarar i 1 a—d-punkterna avsedd studentexamen, yrkesinriktad examen eller högskoleexamen. En utländsk utbildning som motsvarar den handledande utbildningen är inte ett hinder för att antas som studerande.

Enligt 1 mom. 2 punkten i den föreslagna paragrafen ska en förutsättning för antagningen av studerande dessutom vara att den som ansöker om att bli antagen som studerande har som mål att avlägga en yrkesinriktad grundexamen efter den handledande utbildningen. I gymnasielagen föreskrivs det på motsvarande sätt att det till en utbildning som förbereder för gymnasieutbildningen kan antas en person som har som mål att fortsätta studera vid ett gymnasium efter den utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Det villkor om antagningen av studerande som föreslås i 2 punkten kan inte entydigt påvisas, men bestämmelsen förpliktar dock utbildningsanordnaren att i ansökningskedet utreda de mål för fortsatta studier som den sökande har. Till utbildningen kan inte antas en sådan person som inte kan anses ha som mål att ansöka till en yrkesinriktad grundexamen. Bestämmelsen betyder dock inte att den studerande ska avbryta sina studier om hans eller hennes mål för fortsatta studier förändras under utbildningens gång.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. innehåller ett undantag enligt vilket en person på vissa villkor kan antas som studerande till en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning trots att han eller hon har slutfört en sådan examen eller utbildning som avses i 1 mom. 1 punkten. En förutsättning för antagningen som studerande är då att det finns en särskild grundad anledning till att genomföra en handledande utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier. Denna undantagsbestämmelse kan tillämpas t.ex. om en person med invandrabakgrund har avlagt en sådan examen som definieras i 1 mom. 1 punkten utomlands, men som inte kan sysselsätta sig med denna examen och på grund av sin invandrabakgrund behöver en handledande utbildning för att kunna ansöka till en grundläggande yrkesutbildning. Till-

lämpning av undantagsbestämmelsen kan komma på fråga även när en person på grund av sitt hälsotillstånd måste utbilda sig för ett nytt yrke, och när genomförandet av en handledande utbildning kan anses vara motiverat för att förvärva studiefärdigheter. Undantagsbestämmelsen är inte avsedd att tillämpas i sådana situationer där en person som redan har avlagt en examen inte har fått en studieplats, men personen trots detta kan anses ha de färdigheter som behövs för att avlägga en yrkesinriktad examen.

En person som har slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning får inte antas på nytt till samma handledande utbildning, trots att personen inte har fått en studieplats inom fortsatt utbildning. Inte heller en person som har slutfört en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv får i regel antas till en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som studerande. I första hand ska övergången till en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ske under det att utbildningen som förbereder för arbete och ett självständigt liv pågår, om den studerandes mål för fortsatta studier förändras under studiernas gång.

29 §. Rätt till undervisning och studiehandledning. Ordalydelsen i paragrafens 1 mom. som träder i kraft i augusti 2015 ändras terminologiskt så att grunderna för läroplanen ersätts med utbildningsgrunder.

30 §. Identifiering och erkännande av kunskande. Ordalydelsen i 1 mom. i paragrafen som träder i kraft i augusti 2015 ändras terminologiskt så att grunderna för läroplanen ersätts med utbildningsgrunder, och så att det till paragrafen fogas ett omnämnande av utbildningsdelarna vid sidan av examensdelarna.

31 §. Studietid. I 1 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs om studietiden. Enligt den gällande bestämmelsen ska en studerande slutföra sina studier inom en tid som med högst ett år får överskrida den tid som studierna avses omfatta, om inte den studerande av grundad anledning beviljas förlängning. Att fastställa en maximal längd för studierna behövs bl.a. på grund av de kostnader som anordnandet av undervisningen orsakar sta-

ten och kommunerna samt för att begränsa studiestödsutgifterna.

Av bestämmelsens ordalydelse i 1 mom. i paragrafen framgår inte huruvida paragrafen är avsedd att tillämpas endast på utbildning som leder till examen, eller även på de förberedande utbildningarna. Vid tillämpningen har praxis varit att paragrafen tillämpas endast på sådan utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen. I de förberedande utbildningarna har studietiden i praktiken motsvarat studiernas tidsmässiga omfattning. Det föreslås att ordalydelsen i paragrafens 1 mom. ändras så att den motsvarar tillämpningspraxis.

I paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. med en bestämmelse om studietiden i handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Omfattningen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska vara 60 kompetenspoäng. Det kunskande som i genomsnitt förvärvats under ett år motsvarar 60 kompetenspoäng, och således är längden på den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning i princip alltid ett läsår. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. i paragrafen ska en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller någon annan särskild orsak beviljas förlängning. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om studietiden för den utbildning som förbereder för gymnasieutbildning, som finns i 24 § i gymnasielagen.

Enligt de gällande bestämmelserna kan undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade omfatta högst 80 studieveckor av särskilda skäl, vilket motsvarar en utbildningslängd på två år. En studerande genomför studier omfattande 80 studieveckor oftast ifall han eller hon på grund av sina inlärningsfärdigheter och behov av särskilt stöd inte under ett år av studier har uppnått de färdigheter som krävs för att övergå till en grundläggande yrkesutbildning.

Om kompetenspoäng används som grund för dimensioneringen av utbildningen, beskriver det inte den tidsmässiga omfattningen av utbildningen på samma sätt som studieveckorna. Omfattningen av den handledande

utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska alltid vara 60 kompetenspoäng, men en studerande som behöver ett omfattande särskilt stöd ska få använda en studietid som är längre än genomsnittet för att uppnå ett kunnande som motsvarar 60 kompetenspoäng. Studietiden får således förlängas på grund av något annat särskilt skäl t.ex. om det på grund av den studerandes inlärningsfärdigheter inte är möjligt att inom ett år uppnå det kunnande som krävs för 60 kompetenspoäng.

Omfattningen av utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är 60 kompetenspoäng, och det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år motsvarar 60 kompetenspoäng. Det kan dock finnas stora skillnader i inlärningsfärdigheterna hos de studerande som deltar i utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv, och en studerande som är i behov av ett omfattande särskilt stöd kan därför behöva en längre tid än genomsnittet för att uppnå ett kunnande som motsvarar 60 kompetenspoäng. Enligt de gällande bestämmelserna ska den undervisning och handledning för arbete och ett självständigt liv som är avsedd för handikappade studerande omfatta minst 40 studieveckor och högst 120 studieveckor, vilket innebär att utbildningens längd varierar från ett till tre år.

I paragrafen föreslås också ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om studietiden i utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv. Målet är att den nuvarande variationen i längden på den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ska vara möjlig även i fortsättningen.

I enlighet med de gällande bestämmelserna kan omfattningen av de förberedande utbildningarna variera mellan de antal studieveckor som anges i förordningen. I lagens eller förordningens bestämmelser föreskrivs dock inte hur studiernas omfattning ska fastställas för en enskild studerande. I praktiken har längden på annan utbildning än den förberedande utbildning som ordnas annars som specialundervisning bestämts i den studerandes personliga studieplan. I grunderna för undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande har det konstaterats att ut-

bildningens omfattning ska framgå av den studerandes individuella plan för hur undervisningen ska ordnas. När det gäller träning II har det dessutom konstaterats att den studerandes studietid kan ändras enligt individuella behov och mål genom ett beslut av utbildningsanordnaren.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. ska utbildningsanordnaren bestämma om studietiden i utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv. Studietiden fastställs enligt den studerandes mål och färdigheter. Beslutet om studietiden ska fattas i början av studierna, men beslutet kan även ändras under utbildningens gång på basis av den studerandes individuella behov och mål. Enligt 44 § 3 mom. 4 punkten i den gällande lagen kan det i ett beslut gällande studietiden begäras omprövning hos regionförvaltningsverket.

Omfattningen av utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är 60 kompetenspoäng, och således är utbildningens längd åtminstone ett år. I bestämmelsen föreslås det dock att utbildningstiden ska kunna vara högst tre år, vilket motsvarar den nuvarande maximitiden för den motsvarande förberedande utbildningen.

Den bestämmelse i gällande paragrafens 2 mom. i fråga om när en studerande ska anses ha avgått blir paragrafens 4 mom. Det föreslås att de lagtekniska och terminologiska ändringar som förutsätts för de nya 2 och 3 mom. som föreslås i paragrafen beaktas i bestämmelsen.

37 §. *Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner.* Enligt 1 mom. i paragrafen är undervisningen i den grundläggande yrkesutbildningen avgiftsfri för den studerande. Enligt 3 § 1 mom. i den lag som träder i kraft i augusti 2015, är grundläggande yrkesutbildning sådan utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen, och därför täcker inte paragrafens ordalydelse den handledande utbildningen. Således föreslås det att bestämmelsen ändras lagtekniskt så att det i denna föreskrivs om avgiftsfriheten i fråga om den utbildning som avses i lagen, vilket innebär att även den handledande utbildningen omfattas av bestämmelsen i framtiden.

44 §. *Ändringssökande.* I 3 mom. i paragrafen föreskrivs det om beslut i vilka det får

begäras omprövning hos regionförvaltningsverket. Enligt 3 mom. 2 punkten i paragrafen får omprövning begäras i ett beslut som gäller en i 20 § föreskriven individuell plan för hur undervisningen ska ordnas. I regeringspropositionens detaljmotivering till 20 § konstateras dock att bestämmelsen om ändrings sökandet i fråga om denna plan är otydlig därför att planen till karaktären endast delvis utgör ett förvaltningsbeslut av utbildningsanordnaren.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 20 § 1 mom. i lagen ska utbildningsanordnaren bestämma huruvida den studerandes undervisning ska ordnas som specialundervisning samt om den anpassning som avses i 19 a § 2 mom. Därför föreslås det att den rätt att söka ändring som gäller 44 § 3 mom. 2 punkt ändras så att rätten att söka ändring gäller dessa ovannämnda omständigheter, men inte den individuella planen för ordnandet av undervisningen. Rätten att söka ändring ska främst gälla huruvida en studerandes undervisning ska ges som specialundervisning eller inte. Dessutom ska rätten att söka ändring gälla den anpassning i specialundervisning som gäller kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet, som det bestäms om i IP-planen. I övrigt får det inte sökas ändring i fråga om IP-planen.

Enligt 3 mom. 3 punkten i paragrafen får omprövning begäras i ett beslut som gäller de särskilda undervisningsarrangemang som avses i 21 §. Benämningen på de arrangemang som avses i 21 § i lagen har genom lagändringen av den 1 augusti 2015 ändrats till särskilda studiearrangemang, och därför föreslås det att en motsvarande terminologisk ändring görs i 44 § 3 mom. 3 punkten.

1.2 Lag om yrkesinriktad vuxenutbildning

11 §. Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter. I hänvisningsbestämmelsen i 8 punkten i paragrafen görs en ändring av teknisk karaktär. Bestämmelsen i 31 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning finns framöver i 4 mom. i nämnda paragraf, varvid hänvisningsbestämmelsen i

11 § 8 punkten i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ändras i enlighet med detta.

1.3 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

25 §. Priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning. Enligt 3 mom. bestäms priserna per enhet för orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, för undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt för förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare genom gradering av det genomsnittliga pris per enhet för grundläggande yrkesutbildning som fastställts med stöd av 23 § i lagen. Närmare bestämmelser om beräkningen av priset per enhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det separat om graderingen av priserna per enhet för utbildningen när utbildningen ordnas med stöd av 20 § 2 mom. och 9 § i lagen om yrkesutbildning på basis av en särskild utbildningsuppgift som har getts anordnaren av yrkesutbildningen.

Det föreslås att 3 mom. i paragrafen ändras med beaktande av de nya benämningarna på de handledande utbildningarna. Bestämmelser om graderingen av priserna per enhet i de handledande utbildningarna finns i 4 § i statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och i 9 § i förordningen om priserna per enhet för specialundervisning i vissa fall. Även dessa bestämmelser ska ändras på grund av de nya handledande utbildningarna. Förutom på finansieringen av sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift tillämpas det genomsnittliga pris per enhet som med stöd av 23 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs för yrkesutbildning multiplicerat med 0,80. Dessutom höjs priset per enhet för handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning med 47 procent i specialundervisningen, som för närvarande.

På handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas på basis

av en särskild utbildningsuppgift samt på utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv tillämpas det genomsnittliga pris per enhet som med stöd av 23 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs för yrkesutbildning multiplicerat med 1,65. Förfarandet motsvarar den gällande graderingskoefficienten.

1.4 Lagen om studiestöd

7 §. Tidsbegränsningar. I 7 § 9 mom. föreskrivs det om maximitiden för beviljande av studiestöd i fråga om andra läroanstalter än högskolor. Enligt den gällande bestämmelsen kan studiestöd beviljas för högst 12 månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med regelrätt studietid avses tiden för slutförande av studierna utan förlängning enligt 31 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning.

I paragrafens 7 § 9 mom. föreslås det att ändringarna i 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska beaktas. Det föreslås inte att den tid för slutförande av en yrkesinriktad grundexamen som anges i lagen om yrkesutbildning ska ändras, men de bestämmelser som gäller tiden för slutförande av handledande utbildningar ska fogas till lagen. I lagen om grundläggande yrkesutbildning ska det i 31 § 1 mom. föreskrivas om tiden för slutförande av en yrkesinriktad grundexamen, i 2 mom. om tiden för slutförande av en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och i 3 mom. om tiden för slutförande av utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv. På grund av dessa ändringar föreslås det att laghänvisningen i 7 § 9 mom. ändras så att den omfattar hela 31 § och så att den motsvarar det nya namnet på lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Enligt de nya bestämmelserna som föreslås i lagen om grundläggande utbildning ska en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller någon annan särskild orsak beviljas förlängning. I den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ska däremot tiden för slutförandet bestämmas på basis av den studerandes individuella mål och färdigheter, men få omfatta högst tre år. För utbild-

ningen som handleder för arbete och ett självständigt liv beviljas inte förlängning, och således har den studerande i praktiken möjlighet att få studiestöd för hela studietiden.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

De föreslagna ändringarna förutsätter att vissa bestämmelser i statsrådets förordning om grundläggande yrkesutbildning samt i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras. Ändringsbehoven i fråga om dessa bestämmelser behandlas i samband med detaljmotiveringarna. Vidare upphävs i förordningen om yrkesutbildning bestämmelserna om de nuvarande förberedande och handledande utbildningarna och undervisningen i huslig ekonomi.

De föreslagna ändringarna förutsätter också ändring av förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet, förordningen om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014) samt av förordningen om grunderna för antagning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning. De föreslagna ändringarna av behörighetsförordningen behandlas i samband med regeringspropositionens samhälleliga konsekvenser, och ändringarna i fråga om antagningen av studerande i avsnittet om regeringspropositionens viktigaste förslag.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2015. Utbildningsstyrelsen ska bestämma grunderna för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv så att utbildningsanordnarna kan ta de nya läroplanerna i bruk vid lagens ikraftträdande. Målet är att lagarna ska stadfästas före utgången av 2014. Efter detta ska

Utbildningsstyrelsen så snart som möjligt utfärda de nya grunderna för de handledande utbildningarna, så att utbildningsanordnarna hinner förbereda och godkänna de nya läroplanerna.

Ibruktageandet av de nya handledande utbildningarna förutsätter också att tillstånden att ordna utbildning ändras. Avsikten är att ansökningsprocessen gällande tillstånden ska inledas redan under riksdagsbehandlingen, och att undervisnings- och kulturministeriet ska fatta beslut om de nya tillstånden att ordna utbildning så snart som möjligt efter att lagarna har stadfästs.

I bestämmelsen om lagens ikraftträdande föreslås även en bestämmelse om när giltigheten för de gällande tillstånden för att ordna utbildning ska upphöra. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska de tillstånd att ordna utbildning som gäller den undervisning i huslig ekonomi som ordnas i någon annan form än som grundläggande yrkesutbildning upphöra att gälla vid lagens ikraftträdande, dvs. den 1 augusti 2015. Undervisningen i huslig ekonomi omfattar 20 studieveckor, dvs. en termin, och därför kan utbildningsanordnarna ännu anta nya studerande till vårterminen 2015 till denna utbildning.

Den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade samt den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrare omfattar 20—40 studieveckor, dvs. en termin till ett läsår. Det föreslås att tillstånden gällande dessa utbildningar ska uppgöra att gälla den 31 december 2015. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att möjliggöra att utbildningsanordnarna kan anta nya studerande ännu på vårterminen 2015 och att de studerande kan slutföra dessa studier inom den regelrätta studietiden.

I lagen föreslås en övergångsbestämmelse där det föreskrivs om att en studerande som har inlett sina studier innan lagens ikraftträdande har rätt att slutföra sina studier i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen.

I lagen föreslås också en övergångsbestämmelse där det föreskrivs att en studerande som har inlett sina studier i en orienterande

och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, i undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande eller i en förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare innan lagens ikraftträdande har rätt att slutföra sina studier i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Den studerande får slutföra sina studier före den 31 december 2015 i enlighet med de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av denna lag samt de föreskrifter som utfärdats med stöd av dem. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen kan nya studerande dock inte antas efter lagens ikraftträdande.

Omfattningen av undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade kan i vissa fall vara 80 studieveckor. Dessutom kan utbildningen omfatta 40—120 studieveckor, om syftet med utbildningen är förberedelse och rehabilitering inför arbete och ett självständigt liv och inte handledning inför en övergång till en grundläggande yrkesutbildning. Således föreslås det i lagen en bestämmelse om övergången då studiernas omfattning överskrider 40 studieveckor. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den studerande i enlighet med denna lag och bestämmelser samt föreskrifter som utfärdats med stöd av den övergå till en motsvarande handledande utbildning senast den 1 januari 2016. I princip ska studerande inom träning I övergå till den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, och studerande inom träning II till den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Den studerandes övergång ska avgöras från fall till fall. Övergången kan också ske redan innan den tidsfrist som anges i bestämmelsen, om det kan anses vara ändamålsenligt. I samband med övergången ska den studerande börja studera i enlighet med de nya utbildningsgrunderna. Övergången förutsätter en översyn av den studerandes personliga studieplan (PSP) samt av den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas (IP). Den studerandes tidigare kunnande ska beaktas till fullo. I lagen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken Utbildningsstyrelsen kan bestämma om de principer och

förfaranden för identifiering och erkännande av kunnande som ska tillämpas vid övergången.

På grund av att tillstånden att ordna utbildning förnyas, kan det i praktiken uppkomma situationer där en utbildningsanordnare som har ordnat undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte inte beviljas tillstånd för att ordna de nya handledande utbildningarna. I sådana fall kan utbildningsanordnaren inte överföra den studerande till en motsvarande handledande utbildning på det sätt som föreskrivs i bestämmelsen. På grund av dessa situationer föreskrivs det att undervisnings- och kulturministeriet ska få bestämma om överföringen av studerande till en motsvarande utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare. I praktiken ska besluten om överföring fattas i samband med att besluten om förnyandet av tillstånden att ordna utbildning fattas.

Längden på träning I kan enligt de gällande bestämmelserna vara två år (80 studieveckor), men längden på den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning ska vara ett läsår (60 kompetenspoäng). Längden på träning II kan däremot variera från ett till tre läsår (40—120 studieveckor). Omfattningen av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ska vara 60 kompetenspoäng, och längden på utbildningen ska vara högst tre år. I lagen föreslås en bestämmelse enligt vilken man på studietiden för en studerande som överförs ska tillämpa de bestämmelser om studietiden som gäller vid ikraftträdandet av denna lag. För en studerande som överförs ändras på detta sätt inte studietiden under det att studierna pågår. I samband med identifieringen och erkännandet av tidigare förvärvat kunnande samt utarbetandet av den studerandes personliga studieplan ska utbildningsanordnaren se till att den studerande klarar att slutföra sina studier inom den studietid som återstår.

Lagen om ändring av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås träda i kraft den 1 augusti 2015. Lagen ska dock tillämpas första gången vid fastställandet av priserna per enhet för den grundläggande yrkesutbildningen 2016. Priserna per enhet för 2015 har fastställts på

basis av antalet studerande hösten 2014, och det föreslås att priserna per enhet inte ändras trots lagens ikraftträdande.

Enligt 25 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ska priserna per enhet för den grundläggande yrkesutbildningen fastställas för anordnare av yrkesutbildning för året i fråga genom att använda de riksomfattande totala kostnaderna för sådan utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning samt för sådan i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs såsom fristående examen samt det totala antalet studerande i de ovannämnda utbildningarna. Vid beräkningen av det pris per enhet som avses i bestämmelsen efter denna lags ikraftträdande kommer man ännu att använda uppgifterna från 2015 och föregående år. För tydlighetens skull föreslås det i lagen därför en övergångsbestämmelse enligt vilken kostnaderna för och de studerande inom den orienterande och förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning, undervisningen och handledningen i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade, den förberedande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning för invandrade samt den undervisning i huslig ekonomi som ordnas i någon annan form än som grundläggande yrkesutbildning ska beaktas vid fastställandet av de priser per enhet som avses i 25 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, om uppgifterna gällande kostnader och studerande för år 2015 eller föregående år används för att fastställa priserna per enhet.

Enligt 25 § 4 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet bestäms priset per enhet för utbildningsanordnaren enligt ett med antalet studerande vägt medeltal som beräknas på basis av antalet studerande inom de olika utbildningsområdena och inom de förberedande utbildningarna samt på basis av priserna per enhet. Enligt 48 § i lagen beräknas dock priserna per enhet genom att tillämpa antalet studerande hösten året före finansåret. När det gäller de förberedande utbildningarna hänvisas det i bestämmelsen till 25 § 3 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. I det 3 mom. enligt förslaget före-

skrivs det om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv, och därför ska de studerande i de förberedande utbildningar som gällde före ikraftträdandet av denna lag inte längre efter lagens ikraftträdande beaktas när priset per enhet bestäms enligt 25 § 4 mom. i finansieringslagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska dock bestämmelsen tillämpas första gången när priserna per enhet för den grundläggande yrkesutbildningen för finansåret 2016 bestäms. Det är dock motiverat att de studerande som enligt 20 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning får undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande enligt en särskild utbildningsuppgift för att ordna specialundervisning ska beaktas vid beräkningen av priset per enhet för finansåret 2016, eftersom det kan snedvrída priset per enhet om dessa studerande inte medräknas. I lagen föreslås därför en övergångsbestämmelse om detta. På graderingen av priserna per enhet för dessa utbildningar ska således tillämpas de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Enligt 48 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet beräknas finansieringen för finansåret inom yrkesutbildningen enligt det genomsnittliga antalet studerande året före finansåret. Enligt 50 § i lagen ska finansieringen före utgången av finansåret på motsvarande sätt ändras enligt det genomsnittliga antalet studerande. Det föreslås i lagen en övergångsbestämmelse enligt vilken de studerande som får orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning, undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande, förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare samt undervisning i huslig ekonomi som ordnas i någon annan form än som grundläggande yrkesutbildning ska beaktas vid beräkningen av det genomsnittliga antal studerande som avses i 48 och 50 § i finansieringslagen.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 16 § i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, hälsotillstånd eller handikapp eller någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Syftet med de handledande utbildningarna är så som förutsätts i 16 § i grundlagen att säkerställa lika möjligheter att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få en utbildning efter den grundläggande utbildningen. Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning stärker de färdigheter som behövs för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv erbjuder sin sida de studerande som behöver särskilt stöd en möjlighet att få undervisning och handledning efter den grundläggande utbildningen enligt sina studiefärdigheter och behov.

Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är i första hand avsedd för de ungdomar som har slutfört den grundläggande utbildningen. För de som ansöker till utbildningen föreslås dock inte någon åldersbegränsning, utan tillträdet till utbildningen avgörs på basis av personens utbildningsbehov. Av en person som ansöker till utbildningen förutsätts tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket för att han eller hon ska klara utbildningen, men syftet med utbildningen är också att ge invandrare och andra personer med ett främmande språk som modersmål bättre möjligheter att ansöka till en yrkesutbildning. Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv erbjuder en möjlighet till en utbildning efter den grundläggande utbildningen även för de studerande som på grund av hälsotillståndet eller ett handikapp inte har möjlighet att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. De handledande utbildningarna tryggar således jämlikheten enligt 6 § i grundlagen.

Regeringen anser att lagförslagen är problemfria ur grundlagssynpunkt. Enligt reger-

ingens uppfattning kan propositionen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 1 § 1 mom., 3 §, 5 § 1 och 4 mom., 12 och 12 a §, 14 § 1 mom., 20 och 21 §, 23 § 2 och 4 mom., 24 a § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom., 25 b § 1 mom., 25 e §, 27 § 1 mom., 29 § 1 mom., 30 § 1 mom., 31 §, 37 § 1 mom. och 44 § 3 mom. 2 och 3 punkten,

av dem 1 § 1 mom., 5 § 1 och 4 mom., 12 och 12 a §, 14 § 1 mom., 21 §, 23 § 2 och 4 mom., 24 a § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom., 25 b § 1 mom., 25 e §, 29 § 1 mom. och 30 § 1 mom. sådana de lyder i lag 787/2014, 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 892/2009 och 787/2014, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 479/2003 och 951/2011 samt 37 § 1 mom. och 44 § 3 mom. 2 och 3 punkten sådana de lyder i lag 951/2011, samt

fogas till lagen nya 12 c, 13 b, 19 a och 27 c § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om grundläggande yrkesutbildning och om examina inom denna utbildning samt om handledande utbildning som inte leder till examen.

3 §

Grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildning

Grundläggande yrkesutbildning är utbildning som avläggs enligt den av utbildningsanordnarens godkända läroplan som avses i 14 § och som leder till en yrkesinriktad grundexamen.

Som handledande utbildning som inte leder till examen kan ordnas handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

I samband med den utbildning som avses i denna lag kan det för de studerande även

ordnas annan verksamhet som nära anknyter till undervisningen.

5 §

Utbildningens mål

Den grundläggande yrkesutbildningens mål är att ge de studerande det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för en yrkesinriktad grundexamen enligt 4 § 1 mom. samt färdigheter i företagande. Målet för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är att ge de studerande färdigheter för att söka till grundläggande yrkesutbildning och att stärka de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Målet för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är att ge de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller skada undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

Den utbildning som ordnas för en studerande som behöver särskilt stöd har dessutom som mål att i samarbete med dem som pro-

ducerar rehabiliteringstjänster främja en total rehabilitering av den studerande.

12 §

Grunder för dimensioneringen av examina och av handledande utbildningar

Grunden för dimensioneringen av yrkesinriktade grundexamina och handledande utbildningar inom den grundläggande yrkesutbildningen samt av de delar som ingår i dessa examina och utbildningar är en kompetenspoäng.

Omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen är 180 kompetenspoäng. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet får det föreskrivas att en examen får omfatta fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller branschen förutsätter detta. Omfattningen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är 60 kompetenspoäng.

Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen och den handledande utbildningen motsvarar 60 kompetenspoäng. Den grundläggande yrkesutbildningen och den handledande utbildningen ska ordnas så att den studerande kan avlägga examen eller slutföra utbildningen på en tid som motsvarar dess omfattning.

12 a §

Grunder för dimensioneringen av examensdelar samt utbildningsdelar i en handledande utbildning

Kompetenspoängen för examensdelarna och utbildningsdelarna i en handledande utbildning bestäms utifrån täckningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller hela examen eller hela handledande utbildningen.

12 c §

Uppbyggnaden av handledande utbildning

De handledande utbildningarna innehåller utbildningsdelar. Närmare bestämmelser om de utbildningsdelar som ingår i handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 b §

Grunder för handledande utbildning

Utbildningsstyrelsen bestämmer grunderna för de handledande utbildningarna.

I utbildningsgrunderna anges

1) obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng till de delar det inte föreskrivs om dem med stöd av 12 c §, och

2) målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna.

14 §

Utbildningsanordnarens läroplan

Utbildningsanordnaren ska godkänna en läroplan som följer de examensgrunder som avses i 13 § eller de grunder för handledande utbildning som avses i 13 b §. I läroplanen bestäms det om den utbildning som ska ordnas. Läroplanen godkänns separat för finsk-, svensk- och samiskspråkig utbildning och vid behov för utbildning på något annat språk.

19 a §

Specialundervisning

Studerande som för en längre tid eller regelbundet behöver särskilt stöd i sitt lärande och sina studier på grund av inlärningssvårigheter, skada, sjukdom eller någon annan orsak ska få specialundervisning. Med specialundervisning avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes individuella mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

Målet för specialundervisningen är att den studerande kan uppnå de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. I specialundervisningen kan dock avvikelser göras från examensgrunderna genom att anpassa kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i den omfattning detta är nödvändigt med hänsyn till den studerandes individuella mål och färdigheter.

Utbildningsstyrelsen kan i examensgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för den anpassning som avses i 2 mom.

20 §

Beslut om specialundervisning

Utbildningsanordnaren beslutar om den studerandes undervisning ges som specialundervisning samt om den anpassning som avses i 19 a § 2 mom. Utbildningsanordnaren ska för genomförandet av specialundervisningen utarbeta en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas för den studerande, som uppdateras vid behov. Närmare bestämmelser om utarbetandet av planen och dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan det fattas beslut i ovan avsedda frågor och innan den individuella planen om ordnandet av undervisningen fastställs.

Undervisnings- och kulturministeriet kan med stöd av 9 § bestämma att utbildningsanordnaren ska ha en särskild utbildningsuppgift att sköta ordnandet av specialundervisning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv samt utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter i anknytning till specialundervisningen.

21 §

Särskilda studiearrangemang

Förutom i den specialundervisning som avses i 19 a § får avvikelse från kraven på yr-

kesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna göras även om

1) de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna till någon del är oskäliga för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller

2) avvikelse är motiverad av skäl som har samband med den studerandes hälsotillstånd.

Målet för de särskilda studiearrangemangen är att den studerande kan avlägga en examen eller genomgå en utbildning även om han eller hon av orsaker som avses i 1 mom. till någon del inte kan uppnå kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet får göras endast i den omfattning detta är nödvändigt av de orsaker som avses i 1 mom.

Utbildningsanordnaren beslutar om de särskilda studiearrangemangen. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan det fattas beslut, om de särskilda studiearrangemangen inte grundar sig på den studerandes förslag.

Utbildningsstyrelsen kan i examens- eller utbildningsgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för de särskilda studiearrangemang som avses i denna paragraf.

23 §

Försök

I försök kan med tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet göras avvikelser från examinas namn och kompetensområden, uppbyggnaden och omfattningen av examen samt omfattningen av handledande utbildning. I försök kan med tillstånd av Utbildningsstyrelsen göras avvikelser från examens- och utbildningsgrunderna. En examen inom försöket ska till sitt syfte och innehåll vara sådan att den ger det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för examen samt behörighet för fortsatta studier.

Utbildningsstyrelsen bestämmer de examens- eller utbildningsgrunder som ska iaktas i försöket.

24 a §

Principer för bedömning av den studerandes inläring och kunnande

Syftet med bedömningen av den studerande är att handleda och uppmuntra den studerande i studierna, att utveckla den studerandes förutsättningar att utvärdera sig själv, att ge information om den studerandes kunnande samt att säkerställa att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna uppnås.

25 §

Bedömning av den studerandes kunnande

Den studerandes kunnande bedöms genom att kunnandet jämförs med det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Om avvikelser i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna gjorts genom anpassning enligt 19 a § eller på grund av sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 §, bedöms den studerandes kunnande genom att jämföra det med den studerandes individuella mål.

På basis av bedömningen av kunnandet ges vitsord för examensdelar, yrkesprov, delområden i gemensamma examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildning. Bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 b §

Beslut om bedömningen av kunnandet

Besluten om bedömningen av kunnandet i en examensdel, ett delområde i de gemensamma examensdelarna eller i en handledande utbildning fattas av den lärare eller, om lä-

rarna är många, av de lärare gemensamt som ansvarar för undervisningen.

25 e §

Betyg

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett examensbetyg när han eller hon med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen.

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över slutförd utbildning, när den studerande har slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar eller utbildningsdelar, om den studerande säger upp sin studieplats innan examen har avlagts eller den handledande utbildningen har slutförts. Ett betyg över avlagda examensdelar eller utbildningsdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Närmare bestämmelser om innehållet i betygen och undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och bilagorna till dem.

Utbildningsanordnaren får dock inte ge ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av anpassning enligt 19 a § eller särskilda studiearrangemang enligt 21 § inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över den studerandes kunnande.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

Som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen eller som studerande till handledande utbildning kan antas den som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtat motsva-

rande tidigare lärokurs. Som studerande kan även antas någon annan som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara studierna.

27 c §

Grunderna för antagning av studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning

Utöver vad som föreskrivs i 27 § 1 mom. krävs för antagning som studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning att

1) den som ansöker om att bli studerande inte har avlagt

a) en examen enligt lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller en annan examen på motsvarande nivå,

b) en yrkesinriktad grundexamen eller handledande utbildning enligt denna lag eller någon motsvarande tidigare examen eller utbildning,

c) en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller någon motsvarande tidigare examen,

d) en högskoleexamen, eller

e) en utländsk examen som motsvarar någon examen som avses i punkterna a-d, och

2) den som ansöker om att bli studerande har som avsikt att avlägga en yrkesinriktad grundexamen efter den handledande utbildningen.

En person kan dock antas som studerande trots att han eller hon har avlagt en examen eller slutfört en utbildning som avses i 1 mom. 1 punkten, om det av särskilda skäl är motiverat att personen genomgår handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning att förvärva färdigheter för fortsatta studier.

29 §

Rätt till undervisning och studiehandledning

En studerande har rätt att få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att uppnå kraven på yrkesskicklighet och må-

len för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna.

30 §

Identifiering och erkännande av kunnande

En studerande har rätt att få tidigare förvärvat kunnande som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna identifierat och erkänt. Genom erkännande av kunnandet är det möjligt att få vissa examensdelar eller utbildningsdelar helt eller delvis avlagda.

31 §

Studietid

En yrkesinriktad grundexamen ska avläggas inom en tid som med högst ett år överskrider den tid som examen avses omfatta, om inte den studerande av grundad anledning beviljas förlängning.

En handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ska slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller någon annan särskild orsak beviljas förlängning.

Tiden för slutförandet av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bestäms utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för slutförandet av utbildningen. Utbildningstiden kan vara högst tre år.

En studerande som inte har avlagt examen eller slutfört utbildningen inom den tid som föreskrivs i 1—3 mom. anses ha avgått. En studerande som utan att anmäla giltigt skäl uteblir från undervisningen anses även ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att fortsätta studierna.

37 §

Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner

Inom den utbildning som avses i denna lag är undervisningen avgiftsfri för den studerande. Avgifter kan dock tas ut hos sådana studerande som avses i 27 § 4 mom. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter hos de studerande även i andra fall.

44 §

Ändringsökande

Hos regionförvaltningsverket får man begära omprövning av ett beslut så som bestäms i förvaltningslagen, om beslutet gäller

2) ordnande av undervisning som specialundervisning eller sådan anpassning som avses i 19 a § 2 mom.,

3) särskilda studiearrangemang enligt 21 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utbildningsstyrelsen ska bestämma de i 13 b § avsedda utbildningsgrunderna så att utbildningsanordnarna kan ta de nya läroplanerna i bruk när lagen träder i kraft.

Före ikraftträdandet av denna lag beviljade tillstånd att ordna undervisning i huslig ekonomi som ordnas i annan form än som grundläggande yrkesutbildning upphör att gälla när denna lag träder i ikraft.

Före ikraftträdandet av denna lag beviljade tillstånd att ordna orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare upphör den 31 december 2015. Om en studerande har inlett studier i dessa utbildningar före ikraftträdandet av denna lag, har han eller hon rätt att slutföra dessa studier före den 31 december 2015 i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag samt de föreskrifter som utfärdats med stöd av de bestämmelserna. Efter ikraftträdandet av denna lag kan utbildningsanordnaren inte anta nya studerande till ovannämnda utbildningar.

Om omfattningen av studierna överskrider 40 studieveckor för en studerande som före ikraftträdandet av denna lag har inlett studier som avser undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade, ska den studerande med, avvikelse från bestämmelsen i 4 mom., vid ikraftträdandet av denna lag övergå till en motsvarande utbildning i enlighet med denna lag och bestämmelser samt föreskrifter som utfärdats med stöd av den. På den studerandes studietid tillämpas dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Utbildningsstyrelsen kan bestämma om principer och förfaranden för identifiering och erkännande av kunnandet i samband med den övergång som avses i 5 mom. Om utbildningsanordnaren i en situation som avses i 5 mom. saknar tillstånd att ordna en handledande utbildning som motsvarar den som avses i momentet, kan undervisnings- och kulturministeriet bestämma att de studerande ska övergå till en motsvarande utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare.

2.

Lag**om ändring av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) 11 § 8 punkt, sådan den lyder i lag 952/2011, som följer:

11 §

*Hänvisningsbestämmelse om studerandes
rättigheter och skyldigheter*

8) bestämmelserna i andra meningen i 31 §
4 mom. om när en studerande kan anses ha
avgått,

På utbildning enligt denna lag tillämpas
dessutom följande bestämmelser om stude-
randes rättigheter och skyldigheter i lagen
om grundläggande yrkesutbildning:

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 25 § 3 mom. som följer:

25 §

Priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning

Priserna per enhet för sådan handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning samt för sådan utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv som avses i den lagen bestäms genom gradering av det genomsnittliga pris per enhet för grundläggande yrkesutbildning som bestämts med stöd av 23 §. Närmare bestämmelser om beräkningen av priset per enhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det separat om graderingen av priserna per enhet för utbildningen när utbildningen ordnas med stöd av 20 § 2 mom. och 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning på basis av en särskild utbildningsuppgift som har getts anordnaren av yrkesutbildningen.

utbildningen, sådan undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande, sådan förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare och sådan undervisning i huslig ekonomi i annan form än som grundläggande yrkesutbildning, som ges i enlighet med de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av denna lag.

Vid fastställandet av de priser per enhet som avses i 25 § 4 mom. för finansåret 2016 beaktas studerande som får sådan i de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag avsedd undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift enligt 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). På graderingen av priset per enhet för dessa utbildningar tillämpas då de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Vid beräkningen av det genomsnittliga antal studerande som avses i 48 och 50 § beaktas även studerande som får sådan orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, sådan undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande, sådan förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare och sådan undervisning i huslig ekonomi i annan form än som grundläggande yrkesutbildning som avses i de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om uppgifterna gällande antalet studerande för 2015 eller tidigare år används som grund för att bestämma om finansieringen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas första gången när priserna per enhet för finansåret 2016 bestäms. På bestämmandet av priset per enhet för finansåret 2015 och tidigare finansår tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Om uppgifter gällande kostnader eller studerande för 2015 eller för tidigare år används vid fastställandet av priset per enhet som avses i 25 § 1 mom. beaktas kostnader och studerande i sådan orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkes-

4.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om studiestöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 7 § 9 mom., sådan den lyder i lag 1078/2012, som följer:

7 §

Tidsbegränsningar

av studierna utan förlängning enligt 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller 24 § 1 mom. i gymnasielagen eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

I fråga om andra läroanstalter kan studiestöd beviljas för högst 12 månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med den regelrätta studietiden avses tiden för slutförande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 23 oktober 2014

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

ANTTI RINNE

Undervisnings- och kommunikationsminister *Krista Kiuru*

*Bilagor
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 1 § 1 mom., 3 §, 5 § 1 och 4 mom., 12 och 12 a §, 14 § 1 mom., 20 och 21 §, 23 § 2 och 4 mom., 24 a § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom., 25 b § 1 mom., 25 e §, 27 § 1 mom., 29 § 1 mom., 30 § 1 mom., 31 §, 37 § 1 mom. och 44 § 3 mom. 2 och 3 punkten,

av dem 1 § 1 mom., 5 § 1 och 4 mom., 12 och 12 a §, 14 § 1 mom., 21 §, 23 § 2 och 4 mom., 24 a § 1 mom., 25 § 1 och 3 mom., 25 b § 1 mom., 25 e §, 29 § 1 mom. och 30 § 1 mom. sådana de lyder i lag 787/2014, 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 892/2009 och 787/2014, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 479/2003 och 951/2011 samt 37 § 1 mom. och 44 § 3 mom. 2 och 3 punkten sådana de lyder i lag 951/2011, samt

fogas till lagen nya 12 c, 13 b, 19 a och 27 c § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om grundläggande yrkesutbildning och om examina inom denna utbildning.

Denna lag *innehåller bestämmelser* om grundläggande yrkesutbildning och om examina inom denna utbildning *samt om handledande utbildning som inte leder till examen.*

3 §

3 §

Grundläggande yrkesutbildning

Grundläggande yrkesutbildning och handledande utbildning

Grundläggande yrkesutbildning är utbildning som avläggs enligt den av utbildningsanordnaren godkända läroplan som avses i 14 § och som leder till en yrkesinriktad grundexamen.

Grundläggande yrkesutbildning är utbildning som avläggs enligt den av utbildningsanordnarens godkända läroplan som avses i 14 § och som leder till en yrkesinriktad grundexamen.

Som handledande utbildning som inte leder till examen kan ordnas handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

För de studerande kan i samband med den grundläggande yrkesutbildningen ordnas annan verksamhet som nära anknyter till under-

I samband med den *utbildning som avses i denna lag kan det för de studerande även ordnas annan verksamhet som nära anknyter*

visningen. *Orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen kan ordnas för att underlätta ansökan till yrkesutbildning och stärka studiemotivationen. För handikappade studerande kan ordnas undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte. För invandrare kan dessutom ordnas utbildning som förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen. Omfattningen av, syftet med och bedömningen av utbildning som förbereder och ger träning för den grundläggande yrkesutbildningen bestäms genom förordning av statsrådet.*

Undervisning i huslig ekonomi kan dessutom ordnas i annan form än som grundläggande yrkesutbildning enligt vad som bestäms genom förordning.

5 §

Utbildningens mål

Den grundläggande yrkesutbildningens mål är att ge de studerande det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för en yrkesinriktad grundexamen enligt 4 § 1 mom. samt färdigheter i företagande.

Den grundläggande yrkesutbildning som ordnas för handikappade har dessutom som mål att i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster främja en total rehabilitering av de studerande.

12 §

Grunder för dimensioneringen av examina

Grunden för dimensioneringen av yrkesin-

till undervisningen.

5 §

Utbildningens mål

Den grundläggande yrkesutbildningens mål är att ge de studerande det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för en yrkesinriktad grundexamen enligt 4 § 1 mom. samt färdigheter i företagande. *Målet för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är att ge de studerande färdigheter för att söka till grundläggande yrkesutbildning och att stärka de studerandes förutseende att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Målet för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är att ge de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller skada undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.*

Den utbildning som ordnas för en studerande som behöver särskilt stöd har dessutom som mål att i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster främja en total rehabilitering av den studerande.

12 §

Grunder för dimensioneringen av examina och av handledande utbildningar

Grunden för dimensioneringen av yrkesin-

Gällande lydelse

riktade grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen och de delar som ingår i dessa examina är en kompetenspoäng.

Omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen är 180 kompetenspoäng. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet får bestämmelser utfärdas om att en examen omfattar mer än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller branschen förutsätter detta.

Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen motsvarar 60 kompetenspoäng. Den grundläggande yrkesutbildningen ska ordnas så att den studerande kan avlägga examen på en tid som motsvarar dess omfattning.

12 a §

Grunder för dimensioneringen av examensdelar

Kompetenspoängen för examensdelarna bestäms utifrån täckningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller hela examen.

Föreslagen lydelse

riktade grundexamina *och handledande utbildningar inom den grundläggande yrkesutbildningen samt av de delar som ingår i dessa examina och utbildningar* är en kompetenspoäng.

Omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen är 180 kompetenspoäng. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet får det föreskrivas att en examen får omfatta fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller branschen förutsätter detta. *Omfattningen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är 60 kompetenspoäng.*

Det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen *och den handledande utbildningen* motsvarar 60 kompetenspoäng. Den grundläggande yrkesutbildningen *och den handledande utbildningen* ska ordnas så att den studerande kan avlägga examen *eller slutföra utbildningen* på en tid som motsvarar dess omfattning.

12 a §

Grunder för dimensioneringen av examensdelar samt utbildningsdelar i en handledande utbildning

Kompetenspoängen för examensdelarna *och utbildningsdelarna i en handledande utbildning* bestäms utifrån täckningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller hela examen *eller hela handledande utbildningen*.

12 c §

Uppbyggnaden av handledande utbildning

De handledande utbildningarna innehåller utbildningsdelar. Närmare bestämmelser om de utbildningsdelar som ingår i handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 b §

Grunder för handledande utbildning

Utbildningsstyrelsen bestämmer grunderna för de handledande utbildningarna.

I utbildningsgrunderna anges

1) obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng till de delar det inte föreskrivs om dem med stöd av 12 c §, och

2) målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna.

14 §

Utbildningsanordnarens läroplan

Utbildningsanordnaren ska godkänna en läroplan som följer de examensgrunder som avses i 13 § eller de grunder för läroplanen för annan utbildning som avses i 3 §. I läroplanen fattas beslut om den utbildning som ordnas. Läroplanen godkänns separat för finsk-, svensk- och samiskspråkig utbildning och vid behov för utbildning på något annat språk.

14 §

Utbildningsanordnarens läroplan

Utbildningsanordnaren ska godkänna en läroplan som följer de examensgrunder som avses i 13 § eller de grunder för handledande utbildning som avses i 13 b §. I läroplanen bestäms det om den utbildning som ska ordnas. Läroplanen godkänns separat för finsk-, svensk- och samiskspråkig utbildning och vid behov för utbildning på något annat språk.

19 a §

Specialundervisning

Studering som för en längre tid eller regelbundet behöver särskilt stöd i sitt lärande och sina studier på grund av inlärningssvårigheter, skada, sjukdom eller någon annan orsak ska få specialundervisning. Med specialundervisning avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes individuella mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

Målet för specialundervisningen är att den studerande kan uppnå de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. I specialundervisningen kan dock avvikelser göras från examensgrunderna genom att anpassa kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i den omfattning detta är nödvändigt med hänsyn till den studerandes individuella mål och färdigheter.

20 §

Specialundervisning

Studierande som till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller annan orsak är i behov av särskilda undervisnings- eller elevvårdstjänster får specialundervisning. För studeranden skall utarbetas en individuell plan för hur undervisningen skall ordnas.

Undervisnings- och kulturministeriet kan med stöd av 9 § bestämma att ge utbildningsanordnaren en särskild uppgift som innebär att sörja för ordnande av specialundervisning, den undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband med specialundervisningen samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen.

I specialundervisning kan avvikelser göras från bestämmelserna i denna lag och en förordning som utfärdats med stöd av den, enligt vad som bestäms i grunderna för läroplanen eller grunderna för examen.

21 §

Särskilda studiearrangemang

Studierna kan delvis ordnas på annat sätt än vad som bestäms och föreskrivs i denna lag eller med stöd av den, om

1) de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examensgrunderna

20 §

Beslut om specialundervisning

Utbildningsanordnaren beslutar om den studerandes undervisning ges som specialundervisning samt om den anpassning som avses i 19 a § 2 mom. Utbildningsanordnaren ska för genomförandet av specialundervisningen utarbeta en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas för den studerande, som uppdateras vid behov. Närmare bestämmelser om utarbetandet av planen och dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan det fattas beslut i ovan avsedda frågor och innan den individuella planen om ordnandet av undervisningen fastställs.

Undervisnings- och kulturministeriet kan med stöd av 9 § bestämma att utbildningsanordnaren ska ha en särskild utbildningsuppgift att sköta ordnandet av specialundervisning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv samt utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter i anknytning till specialundervisningen.

21 §

Särskilda studiearrangemang

Förutom i den specialundervisning som avses i 19 a § får avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna göras även om

1) de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examens- eller ut-

eller i grunderna för läroplanen för annan utbildning enligt 3 § till någon del är oskäligen för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller

2) detta är motiverat av skäl som har samband med den studerandes hälsotillstånd.

bildningsgrunderna till någon del är oskäligen för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller

2) *avvikelse* är motiverad av skäl som har samband med den studerandes hälsotillstånd.

Målet för de särskilda studiearrangemangen är att den studerande kan avlägga en examen eller genomgå en utbildning även om han eller hon av orsaker som avses i 1 mom. till någon del inte kan uppnå kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet får göras endast i den omfattning detta är nödvändigt av de orsaker som avses i 1 mom.

Utbildningsanordnaren beslutar om de särskilda studiearrangemangen. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan det fattas beslut, om de särskilda studiearrangemangen inte grundar sig på den studerandes förslag.

Utbildningsstyrelsen kan i examens- eller utbildningsgrunderna bestämma till vilka delar avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet inte får göras inom ramen för de särskilda studiearrangemangen som avses i denna paragraf.

23 §

Försök

I försök kan med tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet göras avvikelser från examinas namn och kompetensområden, uppbyggnaden och omfattningen av examen samt omfattningen av annan utbildning som avses i 3 §. I försök kan med tillstånd av Utbildningsstyrelsen göras avvikelser från examensgrunderna och grunderna för läroplanen. En examen inom försöket ska till sitt syfte och innehåll vara sådan att den ger det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för examen samt behörighet för fortsatta studier.

Utbildningsstyrelsen bestämmer de examensgrunder eller grunder för läroplanen som ska iaktas i försöket.

23 §

Försök

I försök kan med tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet göras avvikelser från examinas namn och kompetensområden, uppbyggnaden och omfattningen av examen samt omfattningen av *handledande utbildning*. I försök kan med tillstånd av Utbildningsstyrelsen göras avvikelser från examens- och *utbildningsgrunderna*. En examen inom försöket ska till sitt syfte och innehåll vara sådan att den ger det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för examen samt behörighet för fortsatta studier.

Utbildningsstyrelsen bestämmer de examens- eller *utbildningsgrunder* som ska iakt-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tas i försöket.

24 a §

24 a §

*Principer för bedömning av den studerandes inläring och kunnande**Principer för bedömning av den studerandes inläring och kunnande*

Syftet med bedömningen är att handleda och uppmuntra de studerande i deras studier, utveckla deras förutsättningar att utvärdera sig själva, ge information om de studerandes kunnande samt säkerställa att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna eller grunderna för läroplanen uppnås.

Syftet med bedömningen av den studerande är att handleda och uppmuntra den studerande i studierna, att utveckla den studerandes förutsättningar att utvärdera sig själv, att ge information om den studerandes kunnande samt att säkerställa att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna uppnås.

25 §

25 §

*Bedömning av den studerandes kunnande**Bedömning av den studerandes kunnande*

Den studerandes kunnande bedöms genom att kunnandet jämförs med det kunnande som anges i examensgrunderna eller grunderna för läroplanen.

Den studerandes kunnande bedöms genom att kunnandet jämförs med det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Om avvikelser i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna gjorts genom anpassning enligt 19 a § eller på grund av sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 §, bedöms den studerandes kunnande genom att jämföra det med den studerandes individuella mål.

På basis av bedömningen av kunnandet ges ett vitsord för examensdelarna, yrkesproven, delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna och studieprestationer inom annan utbildning som avses i 3 §. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet.

På basis av bedömningen av kunnandet ges vitsord för examensdelar, yrkesprov, delområden i gemensamma examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildning. Bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 b §

25 b §

*Beslut om bedömningen av kunnandet**Beslut om bedömningen av kunnandet*

Angående bedömningen av kunnandet i fråga om en examensdel, ett delområde som ingår i de gemensamma examensdelarna eller sådan annan utbildning som avses i 3 § beslutar den lärare som ansvarar för undervisningen eller, om lärarna är många, lärarna gemensamt.

Besluten om bedömningen av kunnandet i en examensdel, ett delområde i de gemensamma examensdelarna eller i en handledande utbildning fattas av den lärare eller, om lärarna är många, av de lärare gemensamt som ansvarar för undervisningen.

samt.

25 e §

Betyg

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett examensbetyg när han eller hon med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. *Examensbetyg kan också ges en studerande som i studierna följt sådana särskilda studiearrangemang som avses i 21 §.*

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över slutförd utbildning, när den studerande har genomgått annan utbildning som avses i 3 §.

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar eller slutförda studier i annan utbildning som avses i 3 §, om den studerande säger upp sin studieplats innan examen avlagts eller utbildningen slutförts. Ett betyg över avlagda examensdelar eller slutförda studier ska på den studerandes begäran också ges under studierens gång.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i betygen och undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och bilagorna till dem.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

Som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen kan antas den som har slutfört den grundläggande utbildning

25 e §

Betyg

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett examensbetyg när han eller hon med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen.

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över slutförd utbildning, när den studerande har *slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.*

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar eller *utbildningsdelar*, om den studerande säger upp sin studieplats innan examen har avlagts eller *den handledande utbildningen har slutförts.* Ett betyg över avlagda examensdelar eller *utbildningsdelar* ska på den studerandes begäran också ges under studierens gång.

Närmare bestämmelser om innehållet i betygen och undertecknandet av dem samt om bilagorna till betygen utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska antecknas i betygen och bilagorna till dem.

Utbildningsanordnaren får dock inte ge ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av anpassning enligt 19 a § eller särskilda studiearrangemang enligt 21 § inte har uppnått examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren ge ett betyg över den studerandes kunnande.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

Som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen *eller som studerande till handledande utbildning kan*

Gällande lydelse

ningens lärokurs eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan också antas någon annan som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara av studierna.

Föreslagen lydelse

antas den som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan även antas någon annan som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara studierna.

27 c §

Grunderna för antagning av studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning

Utöver vad som föreskrivs i 27 § 1 mom. krävs för antagning som studerande till handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning att

1) den som ansöker om att bli studerande inte har avlagt

a) en examen enligt lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller en annan examen på motsvarande nivå,

b) en yrkesinriktad grundexamen eller handledande utbildning enligt denna lag eller någon motsvarande tidigare examen eller utbildning,

c) en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller någon motsvarande tidigare examen,

d) en högskoleexamen, eller

e) en utländsk examen som motsvarar någon examen som avses i punkterna a-d, och

2) den som ansöker om att bli studerande har som avsikt att avlägga en yrkesinriktad grundexamen efter den handledande utbildningen.

En person kan dock antas som studerande trots att han eller hon har avlagt en examen eller slutfört en utbildning som avses i 1 mom. I punkten, om det av särskilda skäl är motiverat att personen genomgår handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning att förvärva färdigheter för fortsatta studier.

29 §

Rätt till undervisning och till studiehandledning

En studerande har rätt att få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna eller grunderna för läroplanen.

30 §

Identifiering och erkännande av kunnande

En studerande har rätt att få tidigare förvärvat kunnande som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensgrunderna eller grunderna för läroplanen identifierat och erkänt. Genom erkännande av kunnandet är det möjligt att få vissa examensdelar helt eller delvis avlagda.

31 §

Studietid

En studerande skall slutföra sina studier inom en tid som med högst ett år får överskrida den tid som studierna avses omfatta, om inte studeranden av grundad anledning beviljas förlängning.

En studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som nämns i 1 mom. anses ha avgått. En studerande som utan att anmäla giltigt skäl uteblir från undervisningen anses även ha avgått, om det är uppenbart att

29 §

Rätt till undervisning och studiehandledning

En studerande har rätt att få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna.

30 §

Identifiering och erkännande av kunnande

En studerande har rätt att få tidigare förvärvat kunnande som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna identifierat och erkänt. Genom erkännande av kunnandet är det möjligt att få vissa examensdelar eller utbildningsdelar helt eller delvis avlagda.

31 §

Studietid

En yrkesinriktad grundexamen ska avläggas inom en tid som med högst ett år överskrider den tid som examen avses omfatta, om inte den studerande av grundad anledning beviljas förlängning.

En handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning ska slutföras inom ett år, om inte den studerande på grund av sjukdom eller någon annan särskild orsak beviljas förlängning.

Tiden för slutförandet av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bestäms utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för slutförandet av utbildningen. Utbildningstiden kan vara högst tre år.

En studerande som inte har avlagt examen eller slutfört utbildningen inom den tid som föreskrivs i 1–3 mom. anses ha avgått. En studerande som utan att anmäla giltigt skäl uteblir från undervisningen anses även ha

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

han inte har för avsikt att fortsätta studierna.

avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att fortsätta studierna.

37 §

37 §

*Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner**Studiesociala förmåner och vissa andra förmåner*

Inom den grundläggande yrkesutbildningen är undervisningen avgiftsfri för de studerande. Avgifter kan dock tas ut hos sådana studerande som avses i 27 § 4 mom. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter hos de studerande även i andra fall.

Inom den utbildning som avses i denna lag är undervisningen avgiftsfri för den studerande. Avgifter kan dock tas ut hos sådana studerande som avses i 27 § 4 mom. Undervisnings- och kulturministeriet kan av särskilda skäl ge tillstånd att ta ut avgifter hos de studerande även i andra fall.

44 §

44 §

*Ändringssökande**Ändringssökande*

Hos regionförvaltningsverket får man begära omprövning av ett beslut så som bestäms i förvaltningslagen, om beslutet gäller

Hos regionförvaltningsverket får man begära omprövning av ett beslut så som bestäms i förvaltningslagen, om beslutet gäller

2) en i 20 § föreskriven individuell plan för hur undervisningen ska ordnas,

2) ordnande av undervisning som specialundervisning eller sådan anpassning som avses i 19 a § 2 mom.,

3) särskilda undervisningsarrangemang enligt 21 §,

3) särskilda studiearrangemang enligt 21 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utbildningsstyrelsen ska bestämma de i 13 b § avsedda utbildningsgrunderna så att utbildningsanordnarna kan ta de nya läroplanerna i bruk när lagen träder i kraft.

Före ikraftträdandet av denna lag beviljade tillstånd att ordna undervisning i huslig ekonomi som ordnas i annan form än som grundläggande yrkesutbildning upphör att gälla när denna lag träder i kraft.

Före ikraftträdandet av denna lag beviljade tillstånd att ordna orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare upphör den 31 december 2015. Om en studerande har inlett

studier i dessa utbildningar före ikraftträdande av denna lag, har han eller hon rätt att slutföra dessa studier före den 31 december 2015 i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag samt de föreskrifter som utfärdats med stöd av de bestämmelserna. Efter ikraftträdandet av denna lag kan utbildningsanordnaren inte anta nya studerande till ovannämnda utbildningar.

Om omfattningen av studierna överskrider 40 studieveckor för en studerande som före ikraftträdandet av denna lag har inlett studier som avser undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade, ska den studerande med, avvikelse från bestämmelsen i 4 mom., vid ikraftträdande av denna lag övergå till en motsvarande utbildning i enlighet med denna lag och bestämmelser samt föreskrifter som utfärdats med stöd av den. På den studerandes studietid tillämpas dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Utbildningsstyrelsen kan bestämma om principer och förfaranden för identifiering och erkännande av kunnandet i samband med den övergång som avses i 5 mom. Om utbildningsanordnaren i en situation som avses i 5 mom. saknar tillstånd att ordna en handledande utbildning som motsvarar den som avses i momentet, kan undervisnings- och kulturministeriet bestämma att de studerande ska övergå till en motsvarande utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare.

2.

Lag**om ändring av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) 11 § 8 punkt, sådan den lyder i lag 952/2011, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

11 §

11 §

*Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter**Hänvisningsbestämmelse om studerandes rättigheter och skyldigheter*

På utbildning enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser om studerandes rättigheter och skyldigheter i lagen om grundläggande yrkesutbildning:

På utbildning enligt denna lag tillämpas dessutom följande bestämmelser om studerandes rättigheter och skyldigheter i lagen om grundläggande yrkesutbildning:

8) bestämmelserna i andra meningen i 31 § 2 mom. om när en studerande kan anses ha avgått,

8) bestämmelserna i andra meningen i 31 § 4 mom. om när en studerande kan anses ha avgått,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 25 § 3
mom. som följer:

Gällande lydelse

25 §

*Priserna per enhet för grundläggande yrkes-
utbildning*

Föreslagen lydelse

25 §

*Priserna per enhet för grundläggande yrkes-
utbildning*

Priserna per enhet för sådan orienterande och förberedande utbildning som enligt lagen om yrkesutbildning ordnas före den grundläggande yrkesutbildningen, undervisning och handledning som ordnas för handikappade studerande i tränings- och rehabiliteringssyfte samt förberedande utbildning som ordnas för invandrare inför den grundläggande yrkesutbildningen bestäms genom gradering av det genomsnittliga pris per enhet som föreskrivs för grundläggande yrkesutbildning i 23 §. Närmare bestämmelser om beräkandet av priserna per enhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas särskilda bestämmelser om graderingen av priserna per enhet för ovan nämnd utbildning när det gäller sådan utbildning som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift som har ålagts yrkesutbildningsordnaren med stöd av 20 § 2 mom. och 9 § i lagen om yrkesutbildning.

Priserna per enhet för sådan *handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning samt för sådan utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv som avses i den lagen* bestäms genom gradering av det genomsnittliga pris per enhet för grundläggande yrkesutbildning som bestämts med stöd av 23 §. Närmare bestämmelser om beräkningen av priset per enhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det separat om graderingen av priserna per enhet för utbildningen när utbildningen ordnas med stöd av 20 § 2 mom. och 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning på basis av en särskild utbildningsuppgift som har getts anordnaren av yrkesutbildningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas första gången när priserna per enhet för finansåret 2016 bestäms. På bestämmandet av priset per enhet för finansåret 2015 och tidigare finansår tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Om uppgifter gällande kostnader eller studerande för 2015 eller för tidigare år används vid fastställandet av priset per enhet som avses i 25 § 1 mom. beaktas kostnader

och studerande i sådan orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, sådan undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande, sådan förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare och sådan undervisning i huslig ekonomi i annan form än som grundläggande yrkesutbildning, som ges i enlighet med de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av denna lag.

Vid fastställandet av de priser per enhet som avses i 25 § 4 mom. för finansåret 2016 beaktas studerande som får sådan i de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag avsedd undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift enligt 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). På graderingen av priset per enhet för dessa utbildningar tillämpas då de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Vid beräkningen av det genomsnittliga antal studerande som avses i 48 och 50 § beaktas även studerande som får sådan orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, sådan undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande, sådan förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare och sådan undervisning i huslig ekonomi i annan form än som grundläggande yrkesutbildning som avses i de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om uppgifterna gällande antalet studerande för 2015 eller tidigare år används som grund för att bestämma om finansieringen.

4.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om studiestöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 7 § 9 mom., sådan den lyder i lag 1078/2012, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Tidsbegränsningar

I fråga om andra läroanstalter kan studiestöd beviljas för högst 12 månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med den regelrätta studietiden avses tiden för slutförande av studierna utan förlängning enligt 31 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning eller 24 § 1 mom. i gymnasielagen eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Föreslagen lydelse

7 §

Tidsbegränsningar

I fråga om andra läroanstalter kan studiestöd beviljas för högst 12 månader när den regelrätta studietiden gått ut. Med den regelrätta studietiden avses tiden för slutförande av studierna utan förlängning enligt 31 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning eller 24 § 1 mom. i gymnasielagen eller tiden för slutförande av studierna enligt läroplanen, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .